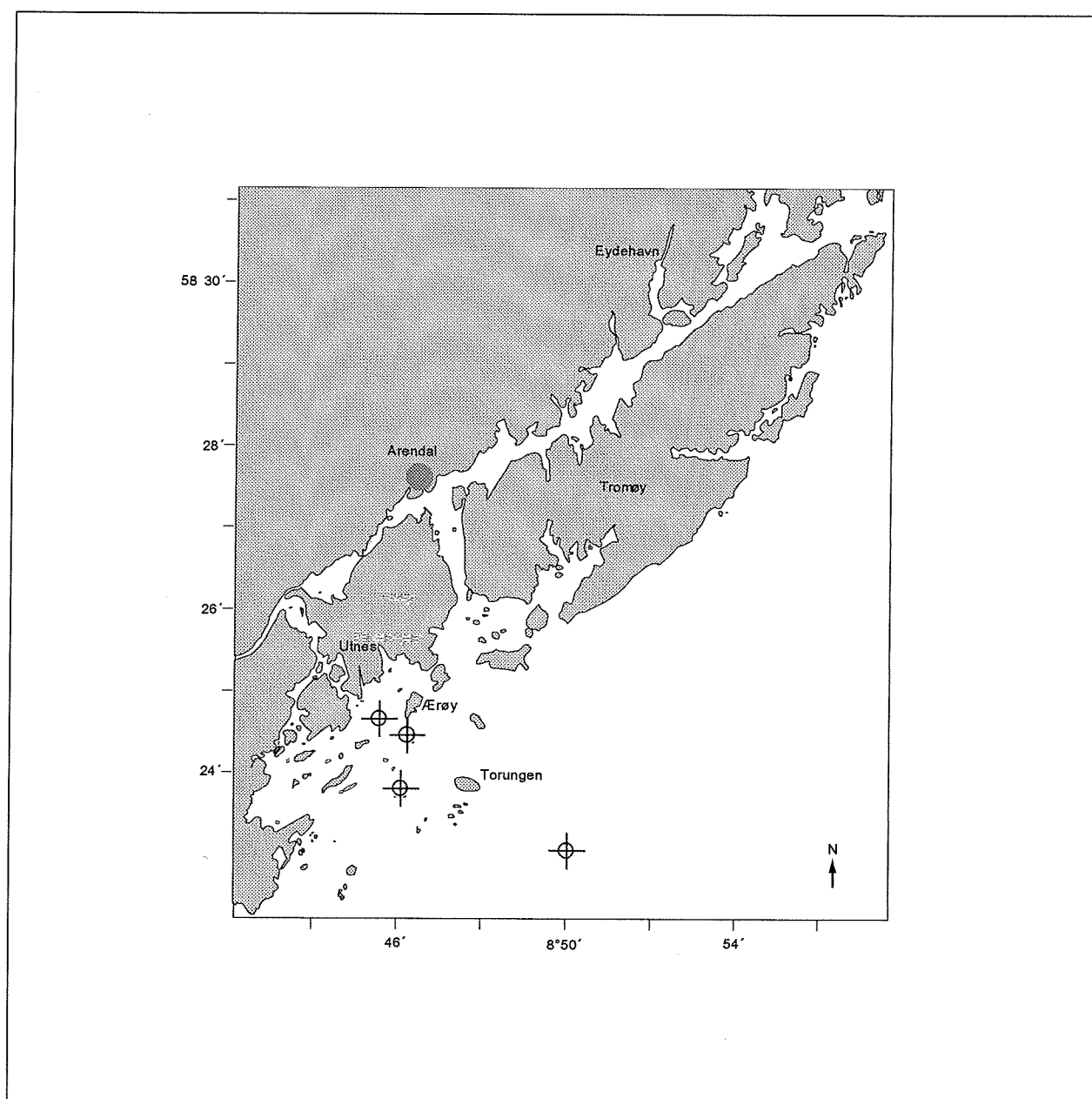

RAPPORT LNR 4585-2002

Marine undersøkelser i Arendal kommune: Utnes / Ærøy 2001

Hovedkontor

Postboks 173, Kjelsås
0411 Oslo
Telefon (47) 22 18 51 00
Telefax (47) 22 18 52 00
Internet: www.niva.no

Sørlandsavdelingen

Televeien 3
4879 Grimstad
Telefon (47) 37 29 50 55
Telefax (47) 37 04 45 13

Østlandsavdelingen

Sandvikaveien 41
2312 Ottestad
Telefon (47) 62 57 64 00
Telefax (47) 62 57 66 53

Vestlandsavdelingen

Nordnesboder 5
5005 Bergen
Telefon (47) 55 30 22 50
Telefax (47) 55 30 22 51

Akvaplan-niva

9296 Tromsø
Telefon (47) 77 75 03 00
Telefax (47) 77 75 03 01

Tittel Marine undersøkelser i Arendal kommune, Utnes/Ærøy 2001	Løpenr. (for bestilling) 4585-02	Dato 30. oktober 2002
	Prosjektnr. Undernr. O-21109	Sider Pris 40
Forfatter(e) Frithjof Moy, Tone Kroglund, Eivind Oug og Didrik Danielsen (Havforskningsinstituttets forskningsstasjon, Flødevigen)	Fagområde Overvåking	Distribusjon
	Geografisk område Aust-Agder	Trykket NIVA

Oppdragsgiver(e) Arendal kommune	Oppdragsreferanse Knut Berg Larsen

Sammendrag

I forbindelse med driftstart av det nye renseanlegget på Utnes, er det utført miljøundersøkelser i sjøområdet utenfor Utnes-Ærøy, for å gi en oppdatert tilstandsvurdering. De hydrografiske forholdene i Ærøy-området er svært like kystvannet utenfor skjærgården, bortsett fra ferskvannstilførsler til overflatelaget. Næringssaltkonsentrasjonene var generelt lave i de øvre 40m, men ved 2 av de 4 målingene ble det observert forhøyede konsentrasjoner av fosfat og ammonium ved utslippsstedet. Oksygenkonsentrasjonene var gode ned til ca. 50m dyp, men avtok i dypvannet og var mindre enn 4,5 ml/l i oktober og november. Undersøkelsen bekrefter en klar forbedring i bunnsedimentene i Utnesbassenget etter flyttingen av utslippet. Bunnen preges imidlertid fortsatt av organiske tilførsler og har høyt organisk innhold og moderat artsrikhet. Det ble ikke påvist metallforurensning eller overkonsentrasjoner av PCB, med unntak av en marginal overkonsentrasjon av kvikksølv. Imidlertid var bunnen fremdeles markert forurenset mht. PAH-forbindelsen benzo-a-pyren, samt at det ble påvist rester av sprøytemidler. Bunnforholdene ved dagens utslipp syd av Ærøya, var meget gode, men med tegn til en svak organisk anrikning (fosfor) og svake overkonsentrasjoner av PAH. I Ærøydypet var tilstanden tilfredsstillende med en normal artssammensetning sammenliknet med dype kystområder i Skagerrak.

Fire norske emneord 1. Miljøtilstand 2. Hydrografi og næringssalter 3. Bløtbunnsfauna 4. Miljøgifter	Fire engelske emneord 1. Environmental quality status 2. Hydrography and nutrients 3. Soft bottom communities 4. Micro pollutants

Frithjof Moy
Prosjektleder

Kari Nygaard
Forskningsleder

Jens Skei
Forskningsdirektør

Marine undersøkelser i Arendal kommune,

Utnes/Ærøy 2001

Forord

Denne undersøkelsen er utført av Norsk institutt for vannforskning (NIVA) på oppdrag fra Arendal kommune i henhold til programforslag av 15. januar 2001. Tone Kroglund har vært prosjektleder i 2001 (til 15.02.02) og Frithjof Moy for 2002 (fra 15.02.02).

Undersøkelsen er en oppfølging av tidligere undersøkelser ved Utnes og Ærøy.

Didrik Danielssen ved Havforskningsinstituttets forskningsstasjon Flødevigen (HFF), har vært ansvarlig for hydrografiundersøkelsene og skrevet dette kapitlet. Prøveinnsamling ble utført fra forskningsfartøyet G.M.Dannevig. Vi takker mannskapet på F/F G.M. Dannevig for godt samarbeid. Vannprøvene ble analysert av HFF.

Eivind Oug (NIVA) har vært ansvarlig for bløtbunnsundersøkelsene og Frithjof Moy (NIVA) for miljøgiftundersøkelsene.

Jarle Håvardstun og Lise Tveiten (begge NIVA) var ansvarlige for bløtbunninnsamlingen. Innsamling av bunnprøver ble gjennomført fra forskningsfartøyet M/S Risøy tilhørende Riise Underwater Engineering i Hagesund. Vi takker mannskapet på MS Risøy for godt samarbeid.

Bløtbunnsprøvene ble sortert av Jarle Håvardstun, og identifisering ble foretatt av Brage Rygg og Eivind Oug. Miljøgiftanalyser av sedimentprøver er utført ved NIVAs laboratorier.

Grimstad, 30. oktober 2002

Frithjof Moy
Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	5
1. Innledning	7
1.1 Områdebeskrivelse	7
1.2 Bakgrunn og formål	8
1.3 Tidligere undersøkelser	8
2. Hydrografi og næringssalter	9
2.1 Område, materiale og metode	9
2.2 Resultater	10
3. Bløtbunnsfauna	17
3.1 Stasjonsvalg og metodikk	17
3.2 Resultater	19
4. Miljøgifter	25
4.1 Stasjonsvalg og metodikk	25
4.2 Resultater	25
5. Referanser	27
Vedlegg A. Hydrografi	29
Vedlegg B. Bløtbunnsfauna	31
Vedlegg C. Miljøgifter	39

Sammendrag

Sjøområdet Utnes/Ærøy består av et grunt basseng (20-30m dyp) utenfor Utnes og et dypbasseng (100-160m dyp) utenfor Ærøya. Begge er terskelbassenger med terskeldyp på hhv. ca. 24 og ca. 62m dyp. Nidelva har et av sine utløp til Utnesbassenget. Utslipptet fra det interkommunale renseanlegget (på Utnes) er ført ut til ca. 34m dyp i skråningen til Ærøybassenget like på utsiden av terskelen til Utnesbassenget. Inntil 1989 ble avløpsvannet sluppet ut på 30m dyp i selve Utnesbassenget. Denne undersøkelsen inngår i en overvåking av utslippsresipienten som startet i 1981.

Hydrografiske målinger og vann til næringssaltanalyser ble samlet inn en gang pr. måned i perioden august til november 2001 fra stasjon U10 nær utslippet og stasjon U12 ved største dyp i Ærøybassenget. Resultatene er sammenlignet med en referansestasjon i kystvannet på utsiden av skjærgården, 1 nautisk mil utenfor Torungen (referansestasjon A2). I løpet av undersøkelsesperioden var det liten forskjell på de hydrografiske forholdene mellom de to stasjonene U10 og U12 i Ærøybassenget. Bortsett fra påvirkning fra ferskvannsavrenning til Ærøybassenget var det heller ingen vesentlig forskjell mellom disse to stasjonene og referansestasjonen i kystvannet (ned til 75 m dyp).

Næringssaltkonsentrasjonene var lave og det var liten forskjell mellom de tre stasjonene (øvre 40m). Ved et par tilfeller ble det observert forhøyede konsentrasjoner av fosfat og ammonium i dybdeintervallet 20-30m på stasjon U10 ved utslippet, sammenliknet med de to andre stasjonene.

Oksygenforholdene var som normalt høyere i det ferskere overflatelaget (rundt 6 ml O₂/l) enn dypere nede, der oksygeninnholdet stort sett var likt på alle tre stasjoner ned til ca. 50 meter (terskeldyp). Under terskeldyp var det lave oksygenkonsentrasjoner og mindre enn 4,5 ml/l i dypvannet i Ærøybassenget (U12) både i oktober og november. Imidlertid var beregnet oksygenforbruk i dypvannet likt med resultatene fra begynnelsen av 90-årene. Det tas som et positivt signal da andre målinger f.eks. i Risørbassenget har vist en økning i oksygenforbruket.

Konsentrasjoner av næringssalter og oksygen viser at det var stagnerende vannmasser under terskelnivået i Ærøybassenget i hele undersøkelsesperioden. Det er tidligere beregnet at den gjennomsnittlige tiden mellom hver totalutsiftning av bassengvannet er 7 måneder.

Undersøkelsene av bunnsedimenter og bunnfauna har vist at Utnesbassenget (30m) fortsatt preges av organiske tilførsler. På lokalitet U5 ved det gamle utslippsstedet, var bunnsedimentet finkornet og hadde høyt organisk innhold. Sammensetningen av materialet tydet på at det i hovedsak stammet fra produksjon i sjøen, men det var noe anrikt av fosfor. Bunnfaunaen var moderat artsrik, men var preget av svært høye individtettheter. I henhold til SFTs system for klassifisering av miljøkvalitet får lokaliteten karakteristikken 'mindre god tilstand' (klasse III) med hensyn på fauna. Tilstanden var forholdsvis lite endret i forhold til 1994, men resultatene bekrefter forbedringen som fant sted etter flyttingen av utslippet i 1989. Artssammensetningen på lokaliteten tilsvarte det som ble funnet tidlig på 1980-tallet før forverringen av tilstanden begynte.

Ved nåværende utslippssted syd av Ærøya (stasjon U10, 38m dyp), var tilstanden meget god, men med tegn til en svak organisk anrikning. Stasjonen hadde fint sandholdig bunnsediment med lavt organisk innhold. Sedimentet var noe anrikt av fosfor. Faunaen var meget artsrik og hadde normale individtettheter. Etter SFTs miljøkvalitetskriterier får lokaliteten karakteristikken 'meget god tilstand' (tilstandsklasse I). Det var ingen vesentlige endringer i fauna i forhold til prøver tatt i 1987 og 1988 før utslippet ble flyttet, og i 1994 etter flyttingen. Flyttingen av utslippsstedet for avløpsvannet synes ikke, eller bare i liten grad, å ha påvirket lokaliteten.

I Ærøydypet (stasjon U12, 159m dyp) var tilstanden tilfredsstillende. På lokaliteten var det svært finkornet bunnsediment med moderat høyt organisk innhold. Bunnfaunaen var moderat arts- og individrik og hadde en sammensetning som var normal for dype kystområder i Skagerrak. Etter SFTs miljøkvalitetskriterier får lokaliteten karakteristikken 'god tilstand' (tilstandsklasse II). Både artstall og individtettheter var vesentlig lavere enn ved undersøkelsen i 1994. Forandringene var på nivå med, eller større enn, naturlige svingninger i Skagerrak. Dette kan bety at forholdene er i endring, men trolig er det meste av forskjellene naturlig betinget.

Metallanalysene av bunnsedimentene på stasjon U5 ved det gamle utslippsstedet utenfor Utnes, og på stasjon U10 ved det nye utslippsstedet utenfor Ærøy, viste ingen overkonsentrasjoner av metaller, med unntak av Utnesbassenget (stasjon U5) som fortsatt var moderat forurenset av kvikksølv (Hg, klasse II). Overkonsentrasjonen av kvikksølv var imidlertid marginal og forholdet utgjør trolig ikke et problem.

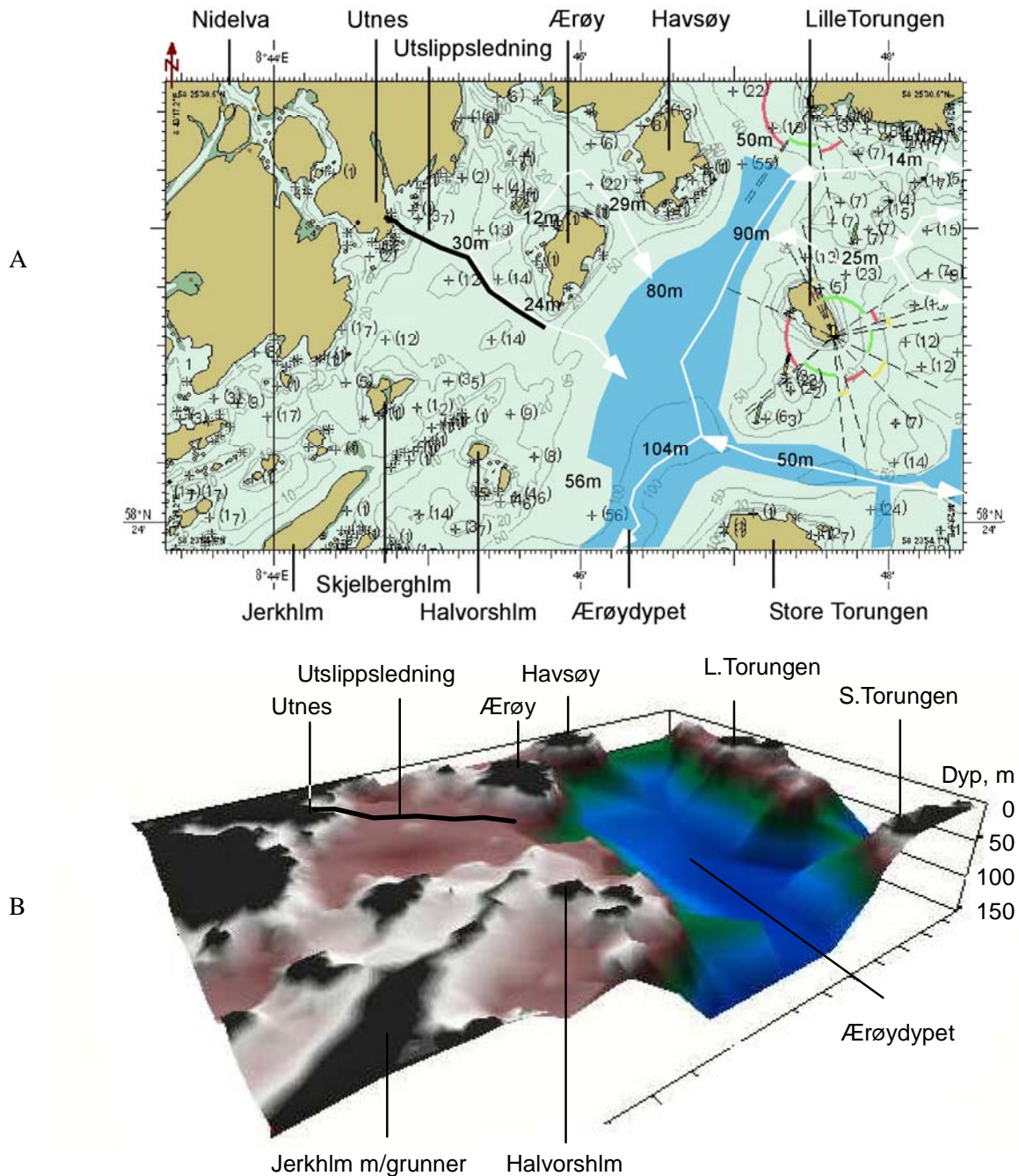
Det ble ikke funnet overkonsentrasjoner av polyklorerte bifenyler (PCBer) eller heksaklorbenzen (HCB) i bunnsedimentene på noen av stasjonene. Imidlertid ble det funnet svake overkonsentrasjoner av PAH-forbindelser på begge stasjoner. Spesielt var bunnsedimentet på det gamle utslippsstedet fremdeles markert forurenset (klasse III) mht. PAH-forbindelsen benzo-a-pyren. Her ble det også påvist svake overkonsentrasjoner av sprøytmiddelrester (nedbrytningsprodukter av DDT).

Sammenliknet med tidligere undersøkelser, viste resultatene fra 2001 en positiv utvikling ved at bunnsedimentets innhold av miljøgiftene bly (Pb), sink (Zn) og PCBer var blitt halvert siden 1994. For de andre stoffene ble det ikke funnet vesentlige endringer.

Bunnsedimentet utenfor Utnes (U5) er finkornet med ca. 50% silt/leire, mens bunnen utenfor Ærøy (U10) består av grovkornet, sandholdig sediment. Det betyr at de to sjøbunnene har ulike egenskaper både mht. bunnfauna og miljøgiftinnhold. Grovt sediment vil generelt ha lavere miljøgiftinnhold enn finkornet sediment, da mange miljøgifter er bundet til de fine partiklene. Generelt øker også faunadiversiteten med økende grad av grovkornet sediment. Stasjonene U5 og U10 kan derfor ikke direkte sammenliknes med hverandre. I tillegg ligger sjøbunnen utenfor Ærøy i en skråning hvor undervannsstrømmer i dyprenna frakter finmaterialet og evt. andre stoffer bort.

1. Innledning

1.1 OMRÅDEBESKRIVELSE

Figur 1. Kart (A) og dybdeillustrasjon (B) over Utnes/Ærøy-området. Hvide piler angir de dypeste passasjer for vanntransport. (Kartgrunnet er gjengitt med tillatelse fra NSKV og C-map.)

Utnes/Ærøy-området består av det grunne Utnesbassenget med største dyp på 35m mellom Utnes, Ærøya og Skjelbergholmene og dypbassenget Ærøydypet mellom Ærøya og Torungen (Figur 1). Utnesbassenget, som mottar ferskvann fra Nidelva, er omkranset av øyer og holmer og har et

terskeldyp på ca. 24m mot Ærøydypet rett sør av Ærøya. (Dybdeangivelser er iht. sjøkart nr 8). I Figur 1 A er de dypeste traséene for vanntransport antydnet med hvite piler. Vannutskiftningen i Utnesbassenget vil først og fremst skje via passasjen mellom Ærøya og Halvorsholmene.

Ærøybassenget (-dypet) med største dyp på ca. 160m, er et stort basseng som i vest er avgrenset av Ærøya og Halvorsholmene, i nord av Galtiesund, Mærdø og Lille Torungen, i øst av Store Torungen med tilhørende holmer og skjær, og i syd av Spærholmene (ikke vist på kartutsnittet). Bassenget har relativt god forbindelse til kystvannet, men vannutvekslingen er begrenset av terskler. Mellom Mærdø og Lille Torungen er det to grunne passasjer med terskler på ca. 14 og 25m. Mellom Lille Torungen, Store Torungen og Spærholmene er det relativt dype passasjer (>50m) ut mot kystvannet. Dypeste terskeldyp er 62m.

Utslippsledningen fra renseanlegget på Utnes er ført ut over terskelen og ut i skråningen mot Ærøydypet syd av Ærøya, til ca. 34 m dyp. Utenfor utslippet skråner bunnen bratt ned mot 80 m dyp. Utslippet står derfor i kontakt med store vannvolum i Ærøybassenget (grønn og blå farge i Figur 1 B), samtidig som utslippet også har stor nærhet til grunnområdene syd i Utnesbassenget.

1.2 BAKGRUNN OG FORMÅL

Frem til 1989 var Utnesbassenget ved Hisøy resipient for det kommunale hovedrenseanlegget. Utslippet omfattet ca. 24.000 pe og ble frem til 1989 ført ut på 30 meters dyp. Etter påvisning av en gradvis negativ utvikling i bunnområdene, ble utslippet i 1989 flyttet til Ærøybassenget. Samtidig ble det gjennomført saneringer i store deler av kommunen for å redusere utslippene til de øvrige delene av kommunen. I 1998 ble det satt igang bygging av et nytt kjemisk-mekanisk rensesystem med fosforfelling. Anlegget ble satt i drift i januar 2002 og dagens utslipp er i størrelsesorden 36.000 pe.

I forbindelse med driftstart av det nye renseanlegget på Utnes, samt at kommunen ønsket å få en oppdatert vurdering av miljøtilstand ved nåværende og tidligere utslippspunkt, ble det i 2001 utført miljøundersøkelser i Utnes/Ærøy-området. Undersøkelsene har omfattet:

- Hydrografi og næringssalter
- Bløtbunnsfauna
- Miljøgifter i bunnsedimentet.

Miljøtilstand er klassifisert (klasse I-V) i henhold til SFTs kvalitetskriterier (Molvær et al. 1997).

1.3 TIDLIGERE UNDERSØKELSER

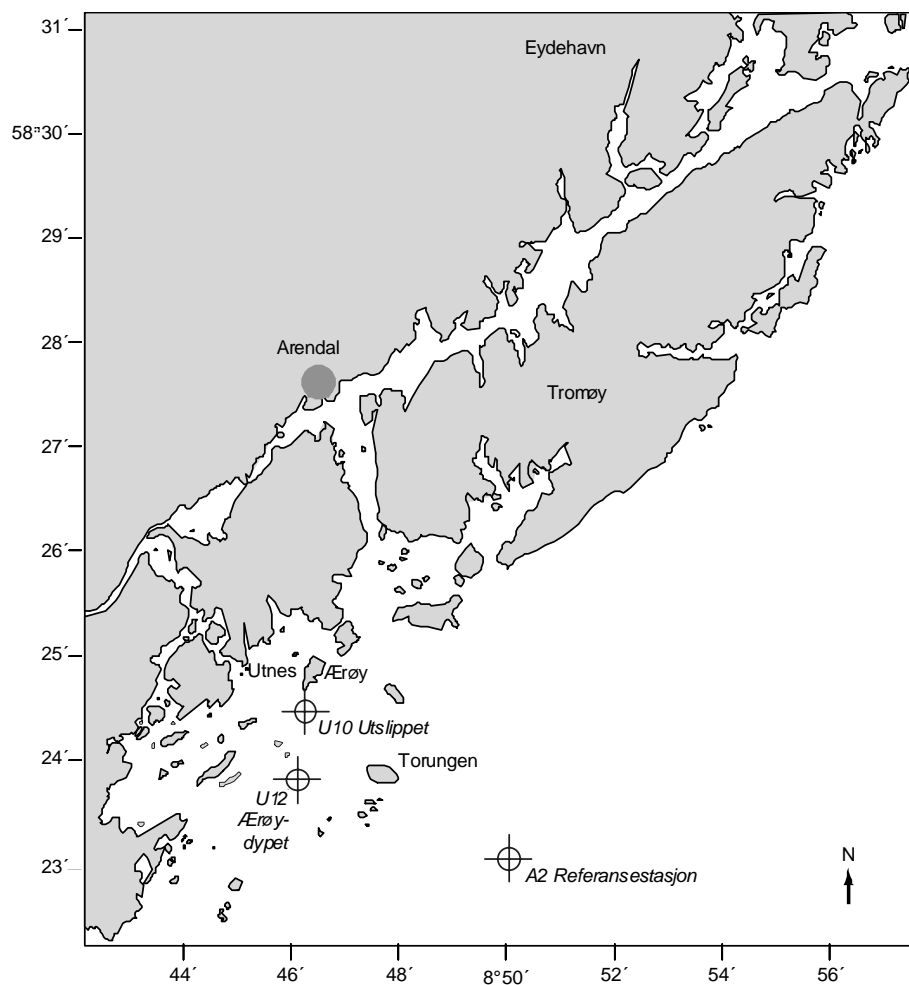
En større overvåking av Utnes-området ble gjennomført av NIVA på 80-tallet for å vurdere miljøtilstanden og dokumentere eventuelle utviklingstendenser som følge av utslipp fra kommunens hovedrenseanlegg. I undersøkelsene kunne det ikke spores effekter av utslippet på overflatevannet, mens dypvannet viste økt oksygenforbruk nær utslippet fra renseanlegget. På bunnen ble det registrert en negativ utvikling fra overvåkingen startet i 1981 og frem til 1989, da forholdene var dårlige og sterkt preget av organisk overbelastning. Etter flyttingen av utslippet i 1989 fra Utnesbassenget og til skråningen mot Ærøydypet, ble det gjennomført nye undersøkelser ved Utnes og i Ærøydypet (1992-1994). Undersøkelsene viste en vesentlig forbedring av bunnforholdene i Utnesbassenget, selv om faunaen fortsatt var noe påvirket av organiske tilførsler. Næringssaltmålingene indikerte en mindre belastning av fosfor enn tidligere. I bunnområdene av Ærøydypet ble det registrert gode forhold. I 1994 ble det foretatt analyser av ulike tungmetaller og miljøgifter ved Utnes og Ærøy. Analysene viste at sedimentene ved Utnes hadde lave overkonsentrasjoner av PAH, kvikksølv og bly (SFT klasse II). Også ved Ærøy hadde sedimentene overkonsentrasjoner av PAH (SFT klasse II).

2. Hydrografi og næringsalter

2.1 OMRÅDE, MATERIALE OG METODE

En gang pr. måned i perioden august til november 2001 (25/8, 8/9, 6/10 og 7/11) ble det foretatt hydrografiske undersøkelser og måling av næringsalter på stasjon U10 og U12 i området syd for Ærøya (Figur 2). Stasjon U10 ligger ved det interkommunale kloakkutslippet, med et største observasjonsdyp på 40 meter, mens stasjon U12 ligger på det dypeste punktet i Ærøybassenget med største observasjonsdyp på 140 meter. Begge stasjonene ligger i et terskelbasseng med terskel på 62 meter. For å sammenlikne disse stasjonene med forholdene på utsiden av skjærgården, er resultater fra referansestasjon A2 i kystvannet 1 nautisk mil utenfor Torungen tatt med. Referansestasjon A2 har største observasjonsdyp på 75 meter og overvåkes kontinuerlig under Kystovervåkingsprogrammet (Moy m.fl. 2002, SFT - Statlig program for forurensningsovervåking) og er en del av HFFs månedlige snitt over Skagerrak som også er statlig finansiert.

Temperatur og saltholdighet er målt med CTD (Neil Brown) fra overflaten til bunnen. Det ble tatt vannprøver for analyse av oksygen, nitrat, fosfat, ammonium og silikat i dypene 0, 5, 10, 15, 20, 25, 30, 50, 75, 100, 125 og 140 meter. (På U10 ble ikke 5 meter tatt.) Klorofyll ble målt i dypene 0, 5, 10, 20, 30 og 50 meter på stasjon U12 og A2.

Figur 2. Stasjonskart som viser de tre hydrografi-/næringsaltstasjonene.

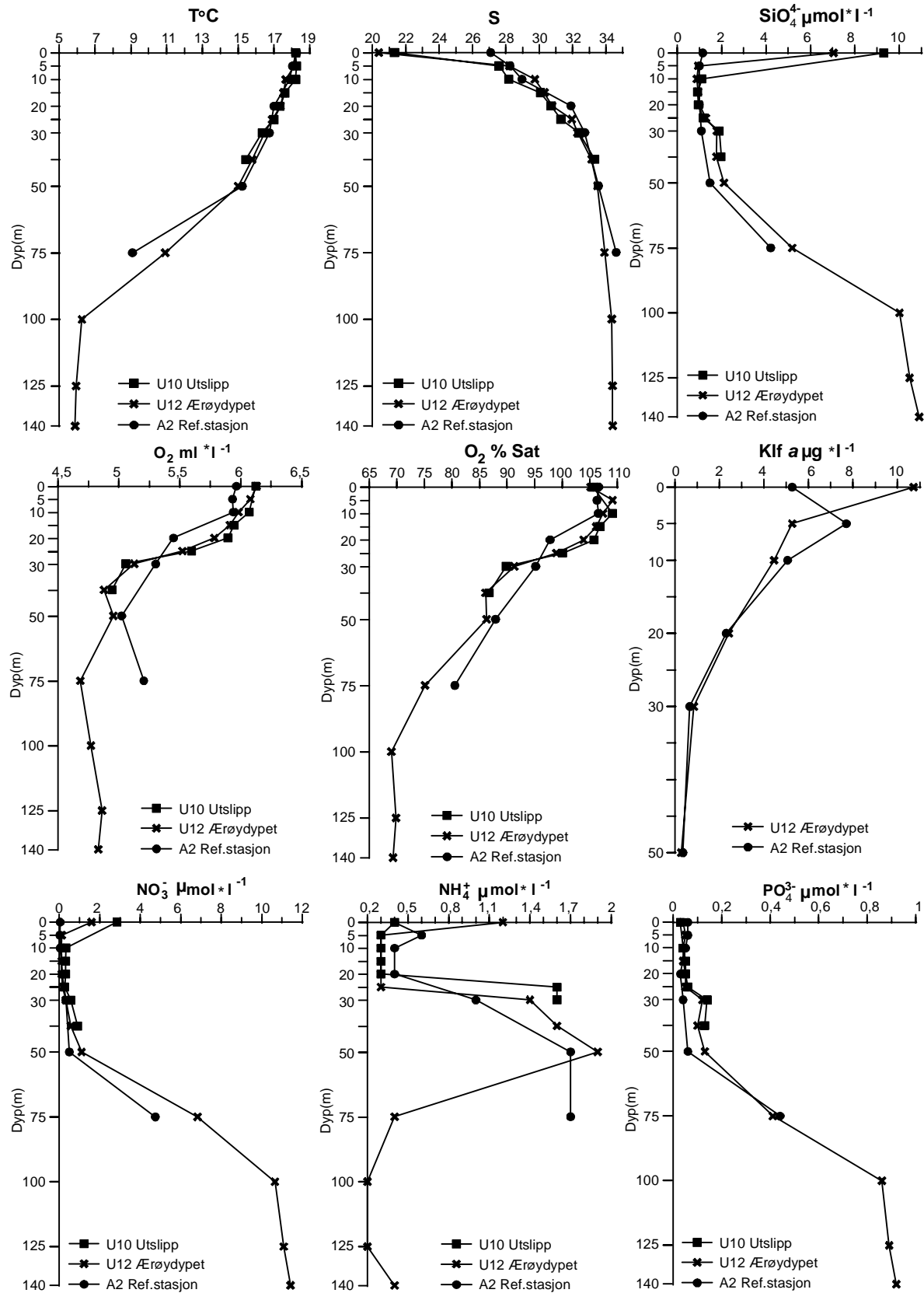
2.2 RESULTATER

August (Figur 3)

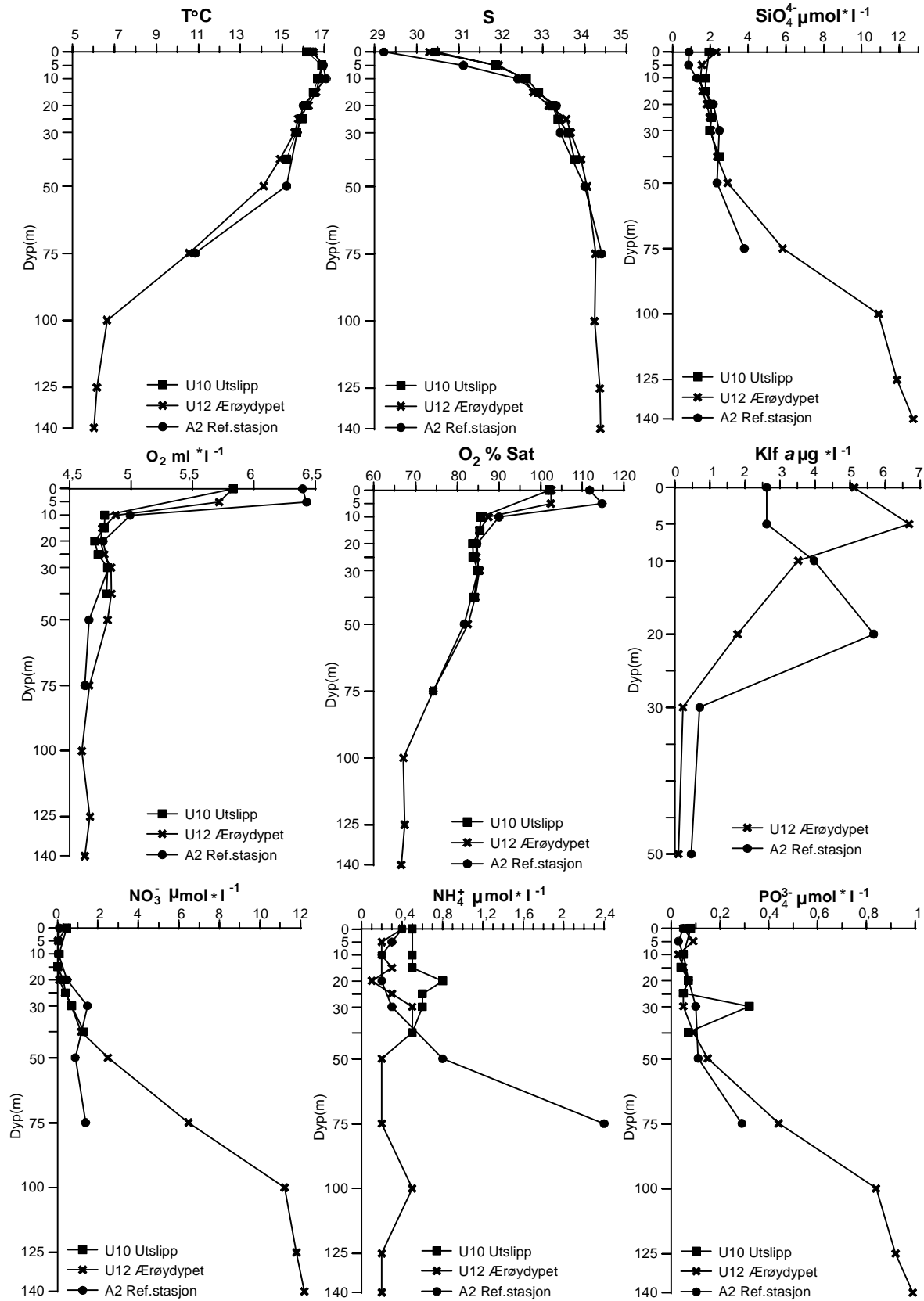
Figur 3 viser at det i hele vertikalprofilen er ubetydelige forskjeller i *temperatur* mellom U10 og U12 utenfor Ærøy og A2 i kystvannet. Først på 75 meter er det en forskjell mellom kystvannet og inne i bassenget. Det skyldes at det i dette dypet er dårlig kommunikasjon mellom disse to områdene pga. terskeldypet på 62 meter. Når det gjelder *saltholdighet* er det en ganske stor forskjell i overflatelaget (0 meter) mellom de to indre stasjonene U10 og U12 og A2 utenfor Torungen. Forskjell på ca. 6 enheter skyldes påvirkningen av ferskvann fra Nidelva på U10 og U12. Nedover i dypet ser man at de to indre stasjonenes kurver følger hverandre hele veien. Under terskelnivå er det også her en forskjell på stasjonene utenfor og innenfor terskelen av samme grunn som nevnt ovenfor. *Oksygen*-konsentrasjonen på de to indre stasjonene følger hverandre meget godt hele veien med ganske høye verdier i de øvre 20 meter pga. en kraftig primærproduksjon i dette laget og viser deretter en viss nedgang ned til ca. 25 meter for deretter å jevne seg ut. Under terskelnivået, dvs. på 75 meters dyp, er det en viss forskjell mellom referansestasjon A2 og U12 inne i bassenget hvor det er noe lavere konsentrasjoner pga. stagnerende forhold i Ærøybassenget. Ned til 25 meter er det ubetydelig med *fosfat* på alle tre stasjoner. Derfra og ned til 50 meter er det litt mer inne i bassenget enn utenfor. Under dette dypet, dvs. under produksjonslaget, øker konsentrasjonen både utenfor og innenfor terskelen, men den relativt kraftige økningen fra 100 meter og nedover viser at det innenfor terskelen er stagnerende vannmasser. Avrenning av ferskvann fra Nidelva gir høyere verdier av *nitrat* i overflatelaget inne i bassenget enn utenfor hvor konsentrasjonen ligger helt nede på deteksjonsgrensen. Under disse ferske vannmassene er forholdene like på alle tre stasjoner. Under 50 meter øker konsentrasjonen utenfor terskelen til normalverdi, mens den innenfor øker betydelig mer pga. de stagnerende forholdene i dypet. Med unntak av en høy konsentrasjon i 0 meter på stasjon U12, viser *ammonium* det samme forløpet ned til 50 meter på alle tre stasjoner med en del høyere verdier mellom 25 og 50 meter, og hvor den deretter reduseres kraftig ved nitrifisering til først nitrit og deretter til nitrat pga. stagnasjonsforholdene inne i Ærøybassenget. På referansestasjonen A2 er ammoniumkonsentrasjonene høyere på 75 meter enn inne i Ærøybassenget, noe som er normalt i disse Nordsjøvannmassene på denne årstiden. *Silikat*-konsentrasjonen viser det samme forløpet som nitrat i hele profilen. Økningen her under terskeldypet på den indre stasjonen er også en klar indikasjon på stagnasjon i dypvannet i bassenget.

September (Figur 4)

Temperatur-forholdene fulgte hverandre meget bra også denne måneden på alle tre stasjoner. *Saltholdigheten* var lik langs hele profilen på de to stasjonene i Ærøybassenget, mens den var noe lavere i de øverste 5 meter på den referansestasjonen. *Oksygen*-konsentrasjonen i dette mindre salte laget var noe høyere enn på de to andre stasjonene som fulgte hverandre meget bra. Det var svært lite *fosfat* igjen i de øvre 40-50 meter på alle tre stasjoner bortsett fra en noe høyere konsentrasjon i 30 meter dyp på U10 ved utslippet. Kurvene for *nitrat* var ganske like ned til 40 meters dyp. Det var også svært liten forskjell på *ammonium*-konsentrasjonene på de tre stasjonene ned til 40 meters dyp, bortsett fra en litt høyere verdi i 20 meter på stasjon U10. Under dette dypet er konsentrasjonene en del høyere i Nordsjøvannmassene (referansestasjon A2) på samme måte som i august, og inne i det stagnerende bassengvannet var verdiene lave som nevnt ovenfor pga. nitrifisering. Kurvene for *silikat* er ganske like ned til 40-50 meter på alle tre stasjoner. Under 50 meter viser både *fosfat*, *nitrat* og *silikat* en betydelig økning med dypet pga. de stagnerende forholdene i bassenget. I de øvre 20 meter var det forholdsvis mye *klorofyll* tilstede både ute i kystvannet og innenfor.

Figur 3. Fordelingen av temperatur, saltholdighet, silikat, oksygen, klorofyll *a*, nitrat, ammonium og fosfat på stasjonene: U10 ved utslippet, U12 ved Ærøydypet og A2 utenfor Torungen, den 25-08-01.

Figur 4. Fordelingen av temperatur, saltholdighet, silikat, oksygen, klorofyll *a*, nitrat, ammonium og fosfat på stasjonene: U10 ved utslippet, U12 ved Ærøydypet og A2 utenfor Torungen, den 08-09-01.

Oktober (Figur 5)

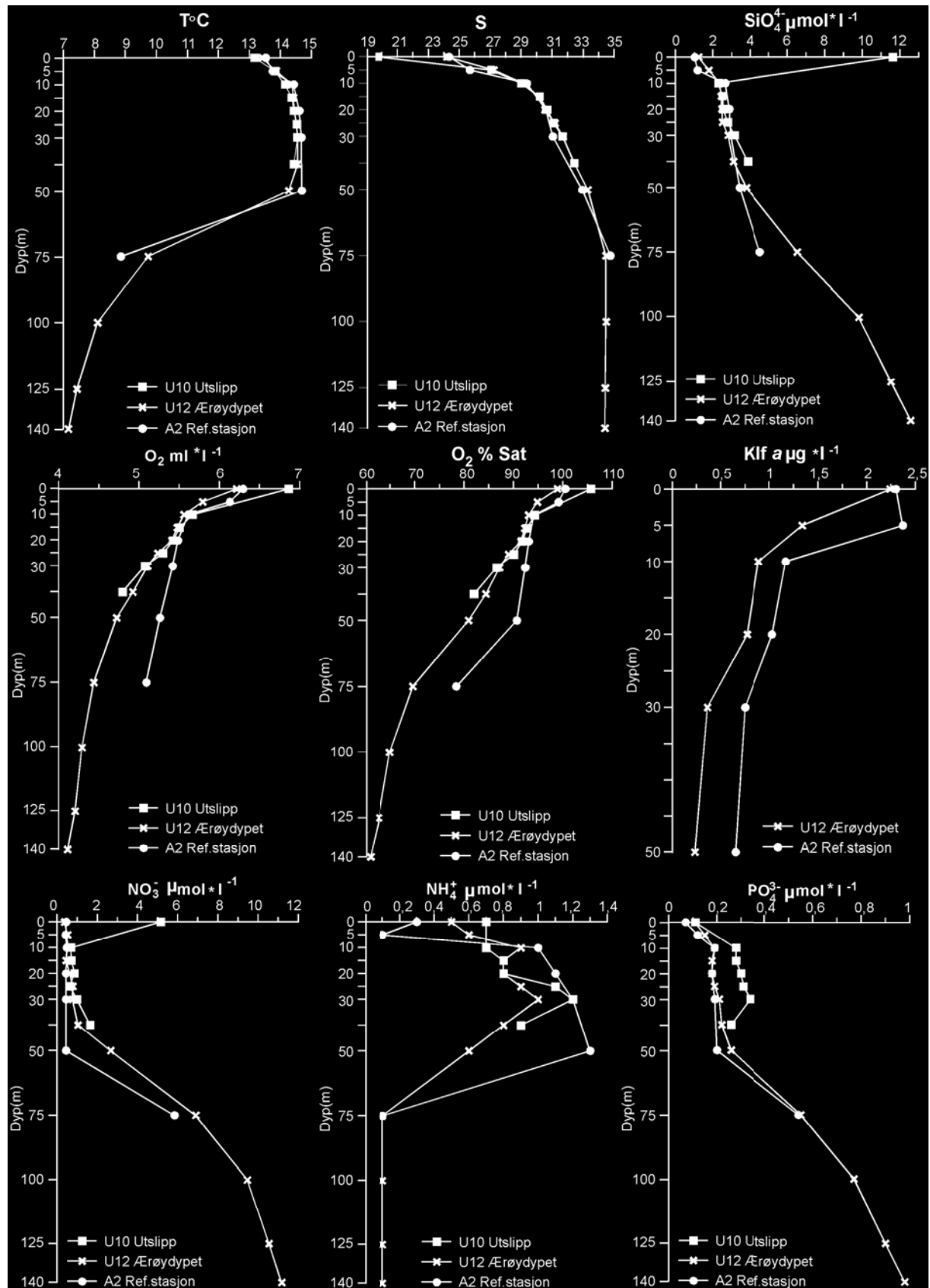
I likhet med de to foregående måneder fulgte *temperatur*-kurvene hverandre meget godt. Det samme gjorde også *saltholdigheten* bortsett fra at det i 0 meters dyp hvor det var betydelig mindre salt på den innerste stasjonen U10. Her var også *oksygen*-konsentrasjonen noe høyere, mens forholdene deretter var ganske like og jevnt avtagende på begge stasjonene U10 og U12. Referansestasjonen A2 skilte seg ut med en del høyere konsentrasjoner under 25 meter, også en del høyere enn i september, hvor forholdene var ganske like på alle tre stasjoner. *Fosfat*-mengdene var ganske like på alle tre stasjoner, men med litt høyere verdier på stasjon U10 ved utslippet. *Nitrat*-forholdene var meget like på alle tre stasjoner, bortsett fra i 0 meter på stasjon U10, noe som skyldtes betydelig lavere *saltholdighet* pga. avrenning fra Nidelva. *Ammonium*-konsentrasjonene på fulgte hverandre godt på alle tre stasjoner bortsett fra en noe høyere verdi i 50 meters dyp på referansestasjonen A2, for deretter å reduseres kraftig også der. I likhet med nitrat er *silikat*-forholdene meget like på alle tre stasjoner ned til 50 meter, bortsett fra i 0 meter på stasjon U10, hvor den meget høye verdien skyldes avrenning fra Nidelva på samme måte som nitrat. I dypvannet på stasjon U12, viser både fosfat, nitrat og silikat kraftig økende verdier med dypet pga. de stagnerende forholdene. Høstoppblomstringen av planteplankton er over, men det er fremdeles noe *klorofyll* tilstede både ute i kystvannet og innenfor.

November (Figur 6)

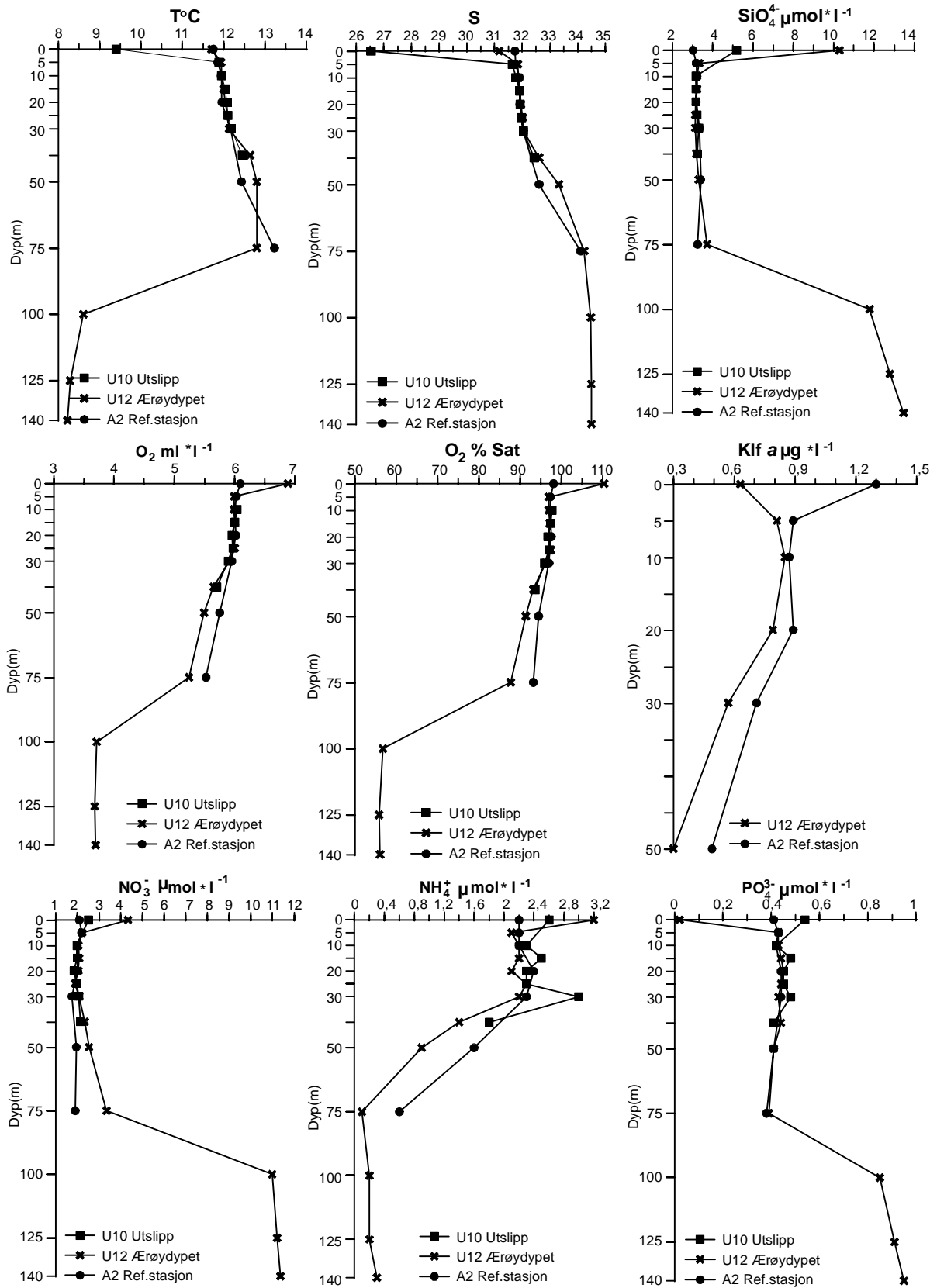
Også i november var *temperatur*- og *saltholdighets*-forholdene de samme på alle tre stasjoner, bortsett fra i overflaten på den innerste stasjonen U10. Avrenning fra Nidelva med kaldere ferskvannsmasser er årsak til dette. *Oksygen*-forholdene var også ganske like, men med litt høyere verdi i de ferskere vannmasser i overflaten. I dypet under 75 meter var det pga. stagnasjon betydelig lavere konsentrasjoner. Konsentrasjonene for *alle næringssaltene* var ganske like ned til 75 meters dyp. Under 75 meters dyp økte konsentrasjonene av fosfat, nitrat og silikat kraftig på stasjon U12 i Ærøydypet pga. de stagnerende forholdene på samme måte som ved de tidligere observasjonene. De lave *ammonium*-konsentrasjonene i Nordsjøvannmassene i dypet på utsiden (referansestasjon A2) er typisk for vinterperioden. Mengden av *klorofyll* var som vanlig lav på denne tiden av året, både ute i kystvannet og på innsiden.

Oksygenforbruk i perioden

I hele observasjonsperioden har det vært stagnerende vannmasser i Ærøydypet (dvs. ingen vannutskiftning i måleperioden). Oksygenforbruket mellom de enkelte observasjonstidspunkter varierte mellom 0.42 ml/l pr. måned og 0.54 ml/l pr. måned i 100 meters dyp. Det vil si at det gjennomsnittlige oksygenforbruket for hele perioden vil ligge på ca. 0.45 ml/l pr. måned. Dette er omtrent det samme som ble beregnet som et middel i begynnelsen av 1990-årene.

Figur 5. Fordelingen av temperatur, saltholdighet, silikat, oksygen, klorofyll *a*, nitrat, ammonium og fosfat på stasjonene: U10 ved utslippet, U12 ved Ærøydypet og A2 utenfor Torungen, den 06-10-01.

Figur 6. Fordelingen av temperatur, saltholdighet, silikat, oksygen, klorofyll *a*, nitrat, ammonium og fosfat på stasjonene: U10 ved utslippet, U12 ved Ærøydypet og A2 utenfor Torungen, den 07-11-01.

Konklusjon

I undersøkelsesperioden fra august til november var det liten forskjell i de hydrografiske forhold på de to stasjonene U10 og U12 i Ærøybassenget, bortsett fra i overflaten (0 meter) i enkelte tilfeller.

Variasjonen i salt og temperatur kan skyldes både påvirkning av ferskvann fra Nidelva og eventuell påvirkning fra manøvrering av fartøyet (oppvirvling av dypere vann) siden prøven i 0 meter tas med en bømte fra skutesiden. Bortsett fra påvirkning fra ferskvannsavrenning, var det heller ingen vesentlig forskjell mellom de to stasjonene i Ærøybassenget og referansestasjonen A2 i kystvannet (1 nautisk mil utenfor Torungen). Ved et par tilfeller (august og oktober) var det derimot noe forskjell i 50 og 75 meters dyp mellom den referansestasjonen og stasjonene U10 og U12 inne i Ærøybasseng. Det skyldes stagnerende forhold under terskeldypet i Ærøybassenget.

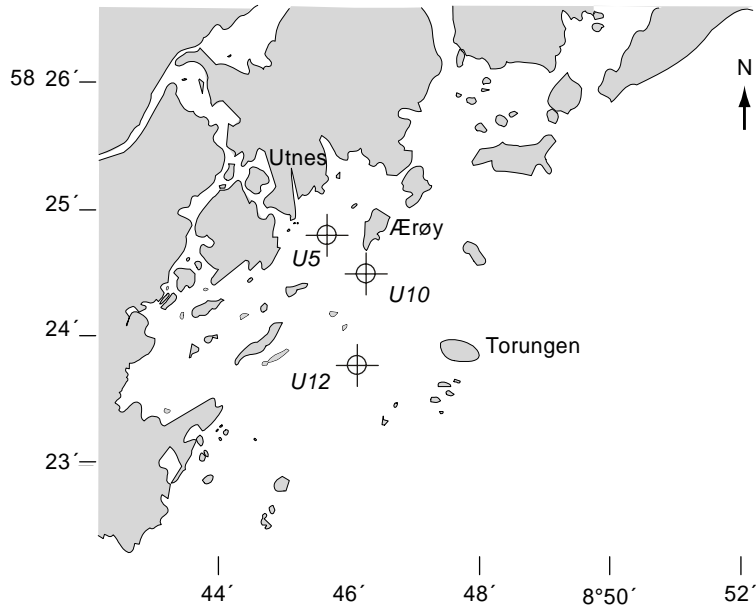
Oksygenforholdene var stort sett like på alle tre stasjoner ned til ca. 50 meter (terskeldyp), bortsett fra i overflaten hvor konsentrasjonen varierte med ferskvannspåvirkningen. I Ærøydypet (stasjon U12) var det avtagende oksygenkonsentrasjoner med vanddypet og over perioden. Imidlertid var beregnet oksygenforbruk (ca. 0,45ml/l pr. måned) omtrentlig det samme som ble funnet i begynnelsen av 90-årene. Det tas som et positivt signal da andre målinger f. eks. i Risørbassenget har vist en økning i oksygenforbruket siden 1997 på ca. 25 %. I september ble det målt lave oksygenkonsentrasjoner (under 5ml/l) på alle tre stasjoner helt opp til 10m dyp. Lave oksygenkonsentrasjoner i vårt kystvann er imidlertid en vanlig situasjon på ettersommeren pga. nedbrytning, som forbruker oksygen, av organisk materiale fra Nordsjøen.

Konsentrasjon av næringssalter varierte med vanddypet, men var generelt lave og ganske like på de to stasjonene i Ærøybassenget (U10 og U12), bortsett fra i 0 meter hvor forskjeller skyldes varierende ferskvannspåvirkning. Under terskelnivå (62m) var det stagnerende forhold i Ærøybassenget (U12) i hele undersøkelsesperioden. Tidligere er det beregnet at den gjennomsnittlige tiden mellom hver totalutskiftning av bassengvannet, er 7 måneder. En utskiftning ble observert i perioden desember 2001 - januar 2002, etter at foreliggende undersøkelse ble avsluttet.

Tilstanden i vannmassene er ikke klassifisert, da valgte måleprogram ikke tilfredsstillende retningslinjer gitt i SFT's kvalitetskriterier (Molvær m.fl., 1997).

3. Bløtbunnsfauna

3.1 STASJONSVALG OG METODIKK

Figur 7. Stasjonskart som viser bløtbunnsstasjonene

Valg av prøvetakingslokaliteter

Prøver av sedimenter og bløtbunnsfauna ble tatt på tre stasjoner (Figur 7). Stasjonene ligger ved det tidligere utslippstedet i Utnesbassenget (st. U5), ved nåværende utslippsted ved Ærøy (st. U10) og på største dypet i Ærøydypet (st. U12). Alle stasjonene har inngått i tidligere undersøkelser og det er benyttet de samme stasjonsbenevnelser som ved tidligere undersøkelser. Stasjonen i Utnesbassenget (st. U5) har vært overvåket siden 1981 og stasjonen ved Ærøy (st. U10) siden 1987. Disse stasjonene gir informasjon om tilstandsutviklingen i renseanleggets nærområde. Stasjonen i Ærøydypet (st. U12) ble innsamlet første gang i 1994. Prøvetakingen vil gi et mål for den generelle tilstanden i hovedresipienten for renseanlegget.

Prøvetaking

Bunnprøver ble samlet inn med en 0.1 m² van Veen bunngrabb den 30. mai 2001. På alle tre stasjonene ble det tatt prøver av bunnfauna og sedimentkomponenter. På stasjonene U5 og U10 ble det også tatt prøver av miljøgifter i sedimenter.

For analyse av sedimentkomponenter og miljøgifter ble det tatt delprøver av overflatesedimentet fra grabbhuggene. Delprøvene ble tatt gjennom en inspeksjonsluke på toppen av grabben. Det ble kontrollert for at sedimentoverflaten i grabbprøven var uforstyrret. For prøvene av bunnfauna ble hele grabbfanget siktet på 5 mm og 1 mm sifter for fjerning av finmateriale. Under prøvetakingen ble det på hver stasjon gjort en visuell beskrivelse av bunnsedimentet. På hver stasjon ble det tatt fire parallelle prøver for bunnfauna. I Utnesbassenget (st. U5) og ved Ærøy (st. U10) ble det tatt et eget grabbhugg for sedimentkomponenter og miljøgifter (parallelprøve V), mens i Ærøydypet ble prøven (til sedimentkomponenter) tatt fra det første grabbhugget for bunnfauna (parallelprøve I). Prøvene av sedimenter ble oppbevart nedfrosset frem til analyse. Prøvene av fauna ble fiksert i 4-6 % nøytralisert formaldehydløsning. Innsamling og opparbeiding er utført iht Norsk Standard for undersøkelser av bløtbunnsfauna (NS 9423:1998)

Analyser

Sedimentene ble analysert for kornfordeling og innhold av organisk materiale. Kornfordelingen ble bestemt ved sikteanalyse (tørresikting) av størrelsesfraksjoner større enn 0.063 mm etter innledende splitting ved våtsikting. Innhold av organisk materiale ble bestemt ved analyse for totalt organisk karbon (TOC), totalt nitrogen (TN) og totalt fosfor (tot-P). TOC ble bestemt etter at uorganiske karbonater var fjernet med saltsyre.

Prøvene for bunnfauna ble håndsortert under 4-6 x forstørrelse. I noen prøver med mye siktemateriale ble deler av prøven splittet (subsamlet) før sortering. Alle dyr ble identifisert og talt, og overført til 70% etanol for oppbevaring. Identifiseringen ble i hovedsak utført til artsnivå. Samtidig med sorteringen ble det foretatt visuell beskrivelse av siktematerialet.

Bunnfaunaen karakteriseres ved totalt antall arter, totalt antall individer for artene, artsmangfold (=diversitet) og artssammensetning. Artsmangfoldet kan uttrykkes matematisk ved indekser som beregnes på grunnlag av antall arter og de enkelte artenes individtall i prøvene. I denne undersøkelsen er *Shannon-Wiener indeks* (H') og *Hurlbert indeks* $E(S_{100})$ benyttet. Det ble også beregnet en indeks (AI) som uttrykker innslaget av forurensningsømfintlige arter i bunnfaunaen.

Bedømming av miljøtilstand

Prøvene vurderes med hensyn på visuelle observasjoner i felt, organisk innhold i sedimentene og faunaens sammensetning. Sedimentanalysene vil kunne avsløre direkte påvirkninger av utslipp, mens bunnfaunaen mer reflekterer hvilken betydning dette har for miljøtilstanden. Under normale og gode miljøforhold vil mange arter med ulike livsstrategier finne livsbetingelser og være representert i prøvene. Ved forurensning eller andre miljøforstyrrelser avtar artsrikheten, men de artene som kan dra nytte av forholdene, kan finnes i store mengder. Disse forholdene gjenspeiles i artssammensetningen og indeksene for artsmangfold.

Ved vurderingen av miljøtilstanden er SFTs system for klassifisering av miljøkvalitet i fjorder og kystfarvann lagt til grunn (Molvær et al. 1997). Dette systemet opererer med fem tilstandsklasser fra klasse I 'meget god tilstand' til klasse V 'meget dårlig tilstand'. Måleparametrene som benyttes er TOC for sedimenter og indeksene for artsmangfold for bunnfaunaen. Verdiområdet for parametrene og grenseverdiene for klassene er vist i Tabell 1.

For sedimentene er det beregnet forholdstall mellom karbon (TOC), nitrogen (TN) og fosfor (tot-P). Forholdstallene vil avhenge av det organiske materialets art og indikere noe om hvilken opprinnelse materialet har.

Artsindeksen AI gir et tallmessig uttrykk for innslag av tolerante og ømfintlige arter i prøvene. Det er ikke utarbeidet noen klassifikasjon for indeksen, men verdier < 5 viser dominans av forurensnings-tolerante arter, mens verdier > ca. 6 viser innslag av forurensningsømfintlige arter.

Tabell 1. SFTs system for klassifisering av miljøtilstand med hensyn på organisk innhold (TOC) i bunn sediment og bløtbunnfauna (Molvær et al. 1997).

Parametre		Tilstandsklasser				
		I Meget god	II God	III Mindre god	IV Dårlig	V Meget dårlig
Sediment	Organisk karbon (mg/g)	<20	20-27	27-34	34-41	>41
Artsmangfold for	Hurlberts indeks ($ES_{n=100}$)	>26	26-18	18-11	11-6	<6
bløtbunnfauna	Shannon-Wiener indeks (H)	>4	4-3	3-2	2-1	<1

3.2 RESULTATER

Prøvetaking

Oversikt over prøvetakingen og visuelle observasjoner av bunnsedimentene er gitt i Tabell 2. Detaljerte opplysninger om prøvetakingen er gitt i Vedleggstabell 4. Alle prøvene var gode, og prøvetakingen forløp uten spesielle problemer, men det var vanskelig å lokalisere største dypet på stasjon U12. Denne stasjonen ble tatt på litt mindre dyp enn ved tidligere prøvetaking (159 m mot tidligere 164 m).

Tabell 2. Prøvetaking av bunnfauna ved Utnes 30. mai 2001. Lokalteter, dyp, antall prøver og visuelle observasjoner av bunnforhold og sedimenter.

St.	Lokalitet	Dyp m	Antall prøver	Visuelle observasjoner	Sikterest (materiale > 1 mm)
U 5	Utnes- bassenget	30	5	Brungrønn silt med olivenfarget topplag. Mørkere nedover, sort dypest nede. To parallellprøver (grabb II og IV) med svak lukt av hydrogensulfid. Masse slangestjerner. Fylningsgrad i grabb 3:4.	Volum 1-2 dl pr. grabbhugg. Litt mineralgrus, noe plantefibre og trebiter. Skall av muslinger og snegl (<i>Corbula</i> , <i>Nucula</i> , <i>Mysella</i> , <i>Myrtea</i> , <i>Thyasira</i> , <i>Turritella</i>). Rør av børstemarken <i>Pectinaria</i> .
U 10	Ærøy	38	5	Koksgrå sandig silt med olivenfarget topplag. Ingen lukt. Slangestjerner og rørbyggende mark. Fylningsgrad i grabb 1:2.	Volum 0.5-1dl pr. grabbhugg. Mineralsand og litt grus. Noe plantefibre. Skall av muslinger og snegl (<i>Cerastoderma</i> , <i>Corbula</i> , <i>Nucula</i> , <i>Myrtea</i> , <i>Thyasira</i> , <i>Turritella</i> , <i>Aporrhais</i>). Litt biter av rør av børstemark.
U 12	Ærøy- dypet	159	4	Grå silt med olivenfarget topplag. Ingen lukt. Mange rør av mudder. Fulle grabb-prøver.	Volum 0.5 dl pr. prøve. Rester av mudderrør. Skall av muslinger (<i>Abra</i> , <i>Thyasira</i> , <i>Nucula</i>) og skallplater av sjømus.

Bunnsedimenter

På stasjon U5 i Utnesbassenget var sedimentet finpartikulært og besto av silt og finkornet sand (Tabell 3). Ved Ærøy (st. U10) var sedimentet grovere og bestod i det alt vesentlige av sand, mens det i Ærøydypet (st. U12) var svært finkornet og besto nesten utelukkende av silt og leire. Fullstendige resultater for kornfordelingsanalysene er gitt i Vedleggstabell 5.

Innholdet av organisk materiale var lavt ved Ærøy (st. U10), mens det var moderat høyt i Ærøybassenget (st. U12) og høyt i Utnesbassenget (st. U5) (Tabell 4). Etter SFTs kriterier for miljøkvalitet faller TOC-verdiene for Utnesbassenget i tilstandsklasse V 'meget dårlig', mens de andre faller i klassene II 'god' og III 'mindre god'. Sammenlignet med prøvetakingen i 1994 ble det funnet høyere TOC-innhold i Utnesbassenget, mens det på de to andre lokalitetene var omtrent samme verdi. Dette kan indikere at organiske tilførsler til Utnesbassenget har økt.

Forholdstallet mellom karbon og nitrogen (C/N-forholdet) var omtrent normalt på alle stasjonene, mens fosfor/karbon forholdet (P/C) var litt høyere og N/P-forholdet litt lavere enn normalt (Tabell 5). I bunnsedimenter som ikke er påvirket av tilførsler fra landkilder, og hvor det organiske materialet i hovedsak har marint opphav (f.eks. fra plankton-organismer), ligger C/N-forholdet i området 6-8.

Tabell 3. Kornfordeling i sedimenter fra Utnesbassenget og Ærøydypet i 2001.

Stasjon	Dyp m	Silt-leir (<63µm) %, tørrv.	Fin sand (63-250 µm)	Grov sand (250µm-2mm)	Grus og stein (>2 mm)	φ-verdi	Karakteristikk
U 5	30	66.8	31.4	1.6	0.2	5.25	Godt sortert silt
U 10	38	11.0	52.9	36.1	0	3.36	Godt sortert fin sand
U 12	159	97.2	1.5	0.9	0.4	5.49	Meget godt sortert silt

Tabell 4. Tørrstoff og organisk innhold (TOC) i sedimenter fra Utnesbassenget og Ærøydypet i 2001.

Stasjon	Dyp m	Totalt tørrstoff %	Andel silt-leir (<63µm) %, tørrv.	TOC mg/g	Norm TOC mg/g	SFT klasse
U 5	30	34.3	66.7	38.4	44.4	V
U 10	38	68.3	11.0	5.3	21.3	II
U 12	159	28.4	97.2	29.1	29.6	III

Tabell 5. Innhold av organisk karbon (TOC), nitrogen (TN) og fosfor (tot-P) i sedimenter fra Utnesbassenget og Ærøydypet i 2001 og forholdstall mellom karbon, nitrogen og fosfor.

Stasjon	TOC mg/g	TN mg/g	tot-P mg/g	C/N	P/C	N/P
U 5	38.4	4.5	1.1	8.5	0.03	4.1
U 10	5.3	<1.0	0.4	>5.3	0.08	<2.5
U 12	29.1	4.1	0.5	7.1	0.02	8.2

Materiale fra land inneholder mer karbon og har høyere forholdstall. Naturlige verdier for forholdstallene mellom fosfor og karbon (P/C) og nitrogen og fosfor (N/P) i marint materiale er omkring 0.025 og 7. Resultatene tyder på at det organiske materialet i alt vesentlig stammer fra produksjon i sjøen, men det var en viss anrikning av fosfor i Utnesbassenget og ved Ærøy.

Bunnfauna

I Tabell 6 er det gitt en oversikt over artstall, individtettheter og beregnede verdier for artsmangfold for stasjonene. De viktigste artene er vist i Tabell 7. Fullstendige artslistene er gitt i Vedleggstabell 6.

Bunnfaunaen i Utnesbassenget (st. U5) var moderat artsrik, men var preget av svært høye individtettheter. Artsmangfoldet var nedsatt og lokaliteten faller i klasse III 'mindre god tilstand' i henhold til SFTs system for klassifisering av miljøkvalitet (Tabell 6). De høye individtallene skyldtes i vesentlig grad en liten musling, *Mysella bidentata*, som lever i assosiasjon med slangestjernen *Amphiura filiformis* (Tabell 7). Slangestjernen var også tilstede i meget høy tetthet. Andre vanlige former var børstemarkene *Prionospio* og *Mediomastus*. Dette er alle arter som er vanlige i finkornede fjordsedimenter. *Amphiura* og *Mysella* øker gjerne i antall på steder der det er moderate organiske tilførsler, men de er ikke typiske for lokaliteter der det er tung organisk belastning. Resultatene viser at lokaliteten er stimulert, dvs. moderat påvirket, av organiske tilførsler.

Tabell 6. Sammenfattende data for faunaen på stasjonene ved Utnes og Ærøydypet 2001. Indekser for artsmangfold: H' = Shannon-Wiener indeks (\log_2), E(S₁₀₀) = Hurlberts indeks (artstall pr. 100 individer). AI = artsindeks for følsomhet for forurensning. Tilstandsklasser i henhold til SFTs system for klassifisering av miljøkvalitet er også vist: I 'meget god', II 'god', III 'mindre god' (Molvær et al. 1997).

Stasjon		Areal	Artstall	Ind.	Ind/m ²	H'	E(S ₁₀₀)	AI	Klasse
Utnes-basseng	U5	0.4	52	9605	24013	2.6	12.4	6.2	III
	repl I		40	1936					
	repl II		31	2019					
	repl III		40	1858					
	repl IV		34	3792					
Ærøy	U10	0.4	107	1483	3708	5.1	38.1	6.7	I
	repl I		73	346					
	repl II		57	287					
	repl III		68	412					
	repl IV		71	438					
Ærøydypet	U12	0.4	47	540	1350	3.8	23.4	7.6	II
	repl I		35	195					
	repl II		22	102					
	repl III		24	71					
	repl IV		26	172					

Tabell 7. De ti dominerende artene på stasjonene ved Utnes og Ærøydypet i 2001. Gruppe: b = børstemark, bm = båndmark, m = musling, sl = slangestjerne, sm = sjømus, sp = sjøpølse.

Utnesbassenget (st. U5)			Ærøy (st. U10)			Ærøydypet (st. U12)		
Art	Gr	Ind/m ²	Art	Gr	Ind/m ²	Art	Gr	Ind/m ²
<i>Mysella bidentata</i>	m	12320	<i>Amphiura filiformis</i>	sl	720	<i>Paramphinome jeffreysii</i>	b	405
<i>Prionospio fallax</i>	b	2938	<i>Sosane sulcata</i>	b	363	<i>Thyasira equalis</i>	m	183
<i>Amphiura filiformis</i>	sl	2828	<i>Nemertinea indet</i>	bm	220	<i>Nuculoma tenuis</i>	m	180
<i>Mediomastus fragilis</i>	b	1618	<i>Myriochele oculata</i>	b	160	<i>Nemertinea indet</i>	bm	90
<i>Nemertinea indet</i>	bm	1030	<i>Streblosoma intestinale</i>	b	135	<i>Melinna cristata</i>	b	68
<i>Pholoe baltica</i>	b	758	<i>Pholoe baltica</i>	b	118	<i>Heteromastus filiformis</i>	b	65
<i>Scalibregma inflatum</i>	b	720	<i>Labidoplax buskii</i>	sp	113	<i>Abra nitida</i>	m	35
<i>Nucula sulcata</i>	m	508	<i>Myriochele danielsseni</i>	b	110	<i>Brissopsis lyrifera</i>	sm	33
<i>Chaetozone setosa</i>	b	220	<i>Scalibregma inflatum</i>	b	100	<i>Prionospio fallax</i>	b	25
<i>Labidoplax buskii</i>	sp	120	<i>Thyasira flexuosa</i>	m	98	<i>Myriochele oculata</i>	b	23

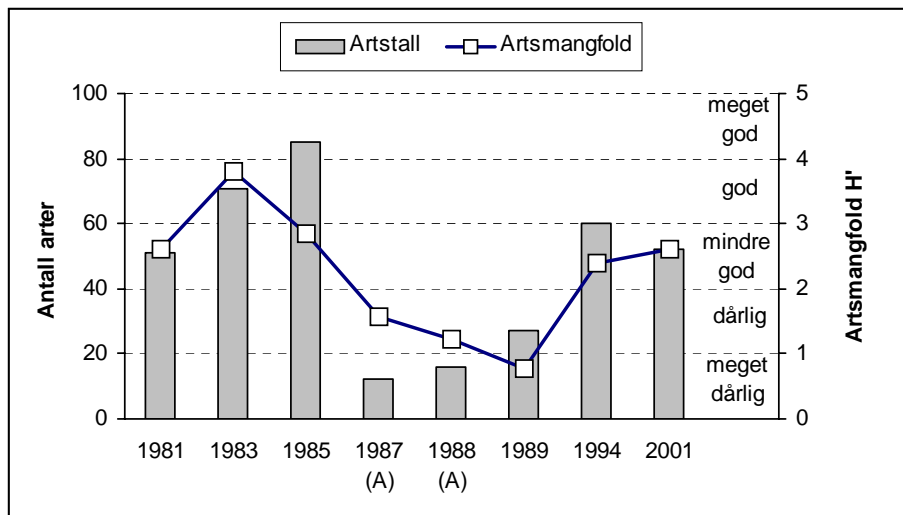
Ved utslippsstedet ved Ærøy (stasjon U10) var faunaen meget artsrik og hadde normale individtetteter. Artsmangfoldet var høyt og lokaliteten faller i tilstandsklasse I 'meget god tilstand' etter SFTs miljøkvalitetskriterier. Faunaen var dominert av slangestjernen *Amphiura filiformis* og små arter av børstemark som er typiske for finkornige til sandige sedimenter. Det høye artstallet og dominansen av *Amphiura* kan indikere at lokaliteten er noe stimulert av utslippene, men generelt må tilstanden karakteriseres som meget god.

I Ærøydypet (stasjon U12) var faunaen moderat arts- og individrik. Artsmangfoldet var litt nedsatt, og lokaliteten faller i klasse II 'god tilstand' etter SFTs miljøkvalitetskriterier. Faunaen var dominert av en liten børstemark, *Paramphinome jeffreysii*, og små muslinger. Dette er arter som er vanlige på dype bløtbunner med finkornede sedimenter. Det var også endel større sjømus, *Brissopsis lyrifera*, tilstede. Faunaen må karakteriseres som normal for en dyp fjordlokalitet.

Utviklingen over tid på stasjonene

Stasjon U5 i Utnesbassenget hadde en negativ utvikling fra overvåkingen startet i 1981 og frem til 1989 da utslippet ble flyttet (Moy & Wikander 1990). I Figur 8 er forandringene i artstall og arts- mangfold vist for hele undersøkelsesperioden, inkludert resultatene fra foreliggende undersøkelse. Det fremgår tydelig at tilstanden var dårlig sent på 80-tallet, men at både artstall og arts- mangfold steg raskt etter flyttingen av utslippet. Dagens tilstand er på nivå med verdiene før 1987, men ikke så god som ved undersøkelsen i 1983. Trolig er tilstanden fortsatt preget av utslipp i området.

I 1989 var stasjonen sterkt dominert av børstemarken *Capitella capitata*, som over hele verden opptrer i områder med meget tung organisk belastning. *Capitella* var også dominerende i de prøvene fra 1987 og 1988 som luktet av hydrogensulfid (gruppe A prøver). Sammen med *Capitella* forekom arten *Malacoceros fuliginosus*, som har en lignende opptreden ved tung organisk belastning. Ingen av disse artene ble registrert i 1994 eller 2001. Både arts- mangfold og artssammensetning viste derfor at tilstanden var dårlig i perioden 1987-89, men ble vesentlig forbedret etter flyttingen av utslippet.

Figur 8. Antall arter og arts- mangfold (Shannon-Wiener H') på stasjon U5 i Utnesbassenget i perioden 1981-2001. I 1987 og 1988 var det stor forskjell mellom replikate prøver, resultat for prøver med mørkt sediment betegnet A-prøver er vist. Tilstandsklasser for arts- mangfold i henhold til SFTs miljøkvalitetskriterier er indikert.

Hovedresultater fra utviklingen er vist i Tabell 8. Det er verd å merke seg at de dominerende artene i 2001 og 1994 også var dominerende tidlig på 80-tallet, men individtettethetene hadde økt. Likheten i artssammensetning er et klart tegn på at tilstanden i 2001 i hovedtrekk var som tidlig på 80-tallet, men de økte individtettethetene indikerer at området er anrikt av organiske tilførsler. Slangestjernen *Amphiura* er en svært vanlig art i kystområdene på Sørlandet, men den stimuleres ved organiske tilførsler. Ved undersøkelsen i 1994 ble funnet at stasjon U5 hadde stor likhet i fauna med lokaliteter i Tromøysund og Kilsund som er noe påvirket av organiske tilførsler.

Stasjon U10 ved det nye utslippsstedet har hatt høy artsrikhet og vært preget av god tilstand gjennom hele undersøkelsesperioden (Tabell 8). Flere av de dominerende artene i 2001 var også dominerende ved første undersøkelse i 1987. I 1989 ble prøvene tatt i et noe grovere sediment (stasjonen ble ikke lokalisert nøyaktig) med den følge at andre arter dominerte. Generelt kan det ikke påvises noen vesentlige utviklingstrekk på stasjonen, men en viss økning i artstall og individtall kan være signal om en svak påvirkning.

Stasjon U12 i Ærøydypet har bare vært undersøkt en gang tidligere, i 1994. I hovedtrekkene dominerte de samme artene ved begge undersøkelsene, men artstall og individtetteter var lavere i 2001 enn i 1994. De viktigste artene, spesielt *Heteromastus filiformis* og *Paramphinome jeffreysii*, er begge svært vanlige på dype bløtbunner i Skagerrak. Det er ingen umiddelbar forklaring til nedgangen i arts- og individtetteter fra 1994 og til 2001. Resultatene fra dype overvåkingsstasjoner i Skagerrak, som er innsamlet under SFTs kystovervåkingsprogram (Moy m.fl. 2002), viser imidlertid at det kan være forholdsvis store variasjoner over tid i dypområdene. På overvåkingsstasjonen på 350 m utenfor Tromøy (st. B35) varierte f.eks. individtettethetene fra 2700-8700 ind/m² og artstallene fra 39-68 i perioden 1990-99. Tettethetene var høyest frem til 1995 og avtok deretter. På den nærmeste overvåkingsstasjonen til Ærøydypet, st. B19 i Ryvingdypet nord for Fevik (190 m), var variasjonene 1200-4300 ind/m² og 37-55 arter. Forandringer i Ærøydypet var derfor på nivå med eller større enn naturlige svingninger i Skagerrak. Dette kan bety at forholdene er i endring, men trolig var det meste av forskjellene naturlig betinget.

Vurdering av resultatene

Undersøkelsen viser at Utnesbassenget fortsatt preges av organiske tilførsler. Undersøkelsen bekrefter resultatene fra 1994 som viste at tilstanden ble vesentlig forbedret etter flyttingen av utslippet i 1989, men det synes ikke å ha vært noen ytterligere forbedring i perioden fra 1994 til 2001.

Ved nåværende utslippsted på Ærøy og i Ærøydypet er forholdene tilfredsstillende. Ved Ærøy er tilstanden meget god, men det kan være en tegn til en svak organisk anrikning. I Ærøydypet kan tilstanden synes å variere. Lokaliteten kan muligens være utsatt for dårlige oksygenforhold i enkelte år, men det ble ikke påvist sviktende oksygenforhold ved denne undersøkelsen (jfr. kap. 2.2). Generelt er forholdene i Ærøydypet liknende med tilsvarende dype områder på Skagerrak-kysten.

Tabell 8. Fauna på stasjonene sammenlignet med resultater fra tidligere prøvetaking. Data fra Wikander (1986, 1988), Moy & Wikander (1990), Jacobsen et al. (1996).

Stasjon	År	Areal	Antall arter	Ind/m ²	Diversitet H'	Viktigste arter
U5	2001	0.4	52	24013	2.6	<i>Mysella bidentata</i> , <i>Prionospio fallax</i> , <i>Amphiura filiformis</i> , <i>Mediomastus fragilis</i> , <i>Nemertinea indet</i> , <i>Pholoe baltica</i>
	1994	0.2	60	14955	2.4	<i>Amphiura filiformis</i> , <i>Mysella bidentata</i> , <i>Pholoe minuta</i> (trolig = <i>P. baltica</i>), <i>Labidoplax buskii</i> , <i>Nemertinea indet</i>
	1989	0.5	27	2210	0.8	<i>Capitella capitata</i> , <i>Prionospio malmgreni</i> (= <i>P. fallax</i>), <i>Malacoceros fuliginosus</i> , <i>Gorbula gibba</i> , <i>Pholoe minuta</i>
	1981	0.5	51	3804	2.6	<i>Mysella bidentata</i> , <i>Amphiura filiformis</i> , <i>Prionospio malmgreni</i> (= <i>P. fallax</i>), <i>Nemertinea indet</i> , <i>Labidoplax buskii</i>
U10	2001	0.4	107	3708	5.1	<i>Amphiura filiformis</i> , <i>Sosane sulcata</i> , <i>Nemertinea indet</i> , <i>Myriochele oculata</i> , <i>Streblosoma intestinale</i>
	1994	0.4	91	2255	5.0	<i>Myriochele oculata</i> , <i>Nemertinea indet</i> , <i>Prionospio ockelmanni</i> , <i>Sosane sulcata</i> , <i>Paraonis lyra</i>
	1989	0.3	80	903	5.6	<i>Leptochiton asellus</i> , <i>Astarte montagui</i> , <i>Nucula nucleus</i> , <i>Chaetozone setosa</i> , <i>Nemertinea indet</i> .
	1987	0.3	89	2043	4.3	<i>Labidoplax buskii</i> , <i>Sosane sulcata</i> , <i>Amphiura filiformis</i> , <i>Nemertinea indet</i> , <i>Pectinaria koreni</i>
U12	2001	0.4	47	1350	3.8	<i>Paramphinome jeffreysii</i> , <i>Thyasira equalis</i> , <i>Nuculoma tenuis</i> , <i>Nemertinea indet</i> , <i>Melinna cristata</i> , <i>Heteromastus filiformis</i>
	1994	0.4	73	6188	3.8	<i>Heteromastus filiformis</i> , <i>Chaetozone sp.</i> , <i>Paramphinome jeffreysii</i> , <i>Thyasira equalis</i> , <i>Nuculoma tenuis</i>

4. Miljøgifter

4.1 STASJONSVALG OG METODIKK

Prøvetakingslokaliteter

Sedimentprøver ble innsamlet fra to stasjoner, henholdsvis ved det gamle utslippsstedet for kommunal kloakk (U5 Utnes, 30 m dyp) og ved det nåværende utslippsstedet ved Ærøy (U10 Ærøy, 38 m dyp). U5 og U10 ble også undersøkt mht. bløtbunnsfauna (jfr. kap. 3). Et stasjonskart er vist i Figur 7.

Prøvetaking

Sedimentprøvene ble innsamlet med en 'van Veen' bunngrabb den 30. mai 2001. Prøvene ble tatt samtidig med prøvetaking av bløtbunnsfauna. Innsamling og opparbeiding av prøver gjennomføres i henhold til Norsk Standard for sedimentprøvetaking i marine områder (NS 9422: 1998).

Analyser

Sedimentene ble analysert for metallene kobber, bly, sink og kvikksølv og miljøgiftene PAH (polysykliske aromatiske hydrokarboner) og PCB (polyklorerte bifenyler) iht. akkrediterte metoder.

Grunnlag for vurderinger

Ved rapportering vurderes resultatene etter SFTs system for klassifisering av miljøkvalitet i fjorder og kystfarvann (Molvær m.fl. 1997).

4.2 RESULTATER

Analyseresultatene er vist i Tabell 9 (metaller) og Tabell 10 (organiske miljøgifter). Resultatene av metallanalysene viser at bunnsedimentet på de to utslippsstedene ikke har overkonsentrasjoner av noen metaller, med unntak av kvikksølv (Hg) på stasjon U5, hvor sjøbunnen er moderat forurenset (det gamle utslippstedet). Overkonsentrasjonen av kvikksølv på U5 er imidlertid marginal og forholdet utgjør med stor 'sannsynlighet' ikke et problem (en analyse er imidlertid ikke tilstrekkelig til å fastsette sannsynlighet). Resultatet fra de organiske miljøgiftanalysene viste forhøyede konsentrasjoner av PAH-forbindelser på begge stasjoner (Tabell 10). Spesielt var bunnsedimentet på det gamle utslippstedet, stasjon U5, fremdeles markert forurenset (klasse III) mht. det potensielt kreftfremkallende stoffet benzo-a-pyren (BAP). På U5 ble det også funnet en svak overkonsentrasjon av sprøytemiddelrester (nedbrytningsprodukter fra DDT). Det ble ikke funnet overkonsentrasjoner av polyklorerte bifenyler (PCBer) eller heksaklorbenzen (HCB) i bunnsedimentene.

Tabell 9. Innhold av metallene kobber (Cu), bly (Pb), sink (Zn) og kvikksølv (Hg) i bunnprøver (sedimenter) fra Utnes/Ærøy-området innsamlet 30. mai 2001. Konsentrasjonene er gitt i mg/kg tørrvekt. Stasjon U5: det gamle utslippsstedet. Stasjon U10: det nåværende utslippsstedet. Romertall etter konsentrasjonsverdier angir tilstandsklasse iht. SFTs klassifiseringssystem. Bakgrunnsverdi = grenseverdi for tilstandsklasse I. Sedimentets tørrvekt og andel finkornig silt er støtteparametre.

Stasjon	Cu mg/kg tv	Pb mg/kg tv	Zn mg/kg tv	Hg mg/kg tv	Tørrvekt %	Korn<63 % tv
U5 Utnes 30m	21,7 I	25,8 I	69,7 I	0,18 II	41,1	59
U10 Ærøy 38m	4,6 I	7,6 I	20,9 I	0,02 I	71,4	13
Bakgrunnsverdier	<35	<30	<150	<0,15		

Tabell 10. Innhold av organiske miljøgifter i bunnprøver (sedimenter) fra Utnes/Ærøy-området innsamlet 30. mai 2001. Konsentrasjonene er gitt i µg/kg tørrvekt. U5: det gamle utslippsstedet. U10: det nåværende utslippsstedet. Romertall etter konsentrasjonsverdier angir tilstandsklasse iht. SFTs klassifiseringssystem. Bakgrunnsverdi = grenseverdi for tilstandsklasse I.

Stoffnavn.	Enhet: µg/kg t.v.	Kode	U5 Utnes	U10 Ærøy	Bakgrunns- verdier
sum PAH, beregnet		Σ PAH	1649 II	699 II	< 300
benzo[a]pyren		BAP	98 III	33 II	< 10
sum naftalen, fenantren og dibenzotiofens		Σ NPD	203	179	
sum "16" PAH jfr Norsk standard		Σ PAH16	1394	572	
sum av polyklorertebifenyler		Σ PCB	1,69	0*	
sum av 7 PCBer		Σ PCB7	1,49 I	0* I	< 5
heksaklorbenzen		HCB	0,13 I	<0,10 I	< 0,5
sum av DDT, DDE og DDD		Σ DDT	0,59 II	<0,20 I	< 0,5
%-andel finkornet silt (<63µm) i prøve		Korn<63µm	59	13	
%-andel tørrstoff i prøve		TTS	41	71	

* mindre enn deteksjonsgrense

Vurdering av miljøgiftresultatene

Analysene av sedimentprøvenes tørrstoffandel og andel av finkornet silt-leire, viser at sedimentene ved Utnes (st. U5) og Ærøy (st. U10), er svært forskjellige. Sedimentets tørrvektprosent og andel finkornet silt-leire var hhv. 41 og 59 på Utnes (st. U5) mot 71 og 13 på Ærøy (st. U10). Med andre ord betyr det at bunnen på Ærøy-stasjonen består av grovt sedimentet. Det kan ha sammenheng med sterke undervannsstrømmer som frakter finmaterialet bort. Grovt sediment vil generelt ha lavere miljøgiftinnhold enn finkornet sediment, da mange miljøgifter er bundet til fine partikler. De ulike bunnforholdene på stasjonene U5 og U10 gjør at resultatene fra de to stasjonene ikke direkte kan sammenliknes med hverandre. Justeres f.eks. analyseverdiene i henhold til prøvenes silt-leire-andel, er miljøgiftinnholdet ved U10 ca. det dobbelte av U5.

Analyseresultatene er i Tabell 11 sammenliknet med tidligere undersøkelser i utført i 1981 (Boman og Wikander 1983) og 1994 (Jacobsen m.fl. 1996). Det gjøres oppmerksom på at analysene fra 1981 er gjort med en annen metodikk og derfor ikke direkte sammenlignbare. Stasjonsplasseringen er også noe endret siden 1981. Analyseresultatene er likevel tatt med i tabellen. Sammenlikningen viser en positiv utvikling ved at bunnsedimentets innhold av miljøgiftene bly (Pb), sink (Zn) og PCBer er blitt halvert siden 1994. For de andre stoffene er det ingen vesentlige endringer.

Tabell 11. Innhold av miljøgifter i sedimenter fra Utnes/Ærøy-området i 1981, 1995 og 2001. (tørrvekt)

Stasjon og år	Metaller				Organiske miljøgifter			
	Cu mg/kg	Pb mg/kg	Zn mg/kg	Hg mg/kg	ΣPAH µg/kg	NPD µg/kg	KPAH %	ΣPCB µg/kg
2001								
U5 Utnes 30m	21,7	25,8	69,7	0,18	1649	203	37,5	1,69
U10 Ærøy 38m	4,57	7,59	20,9	0,02	699	179	22,7	-
1994								
U5 Utnes 30m	20	41,0	97	0,18	1417	191	31,8	4,6
U10 Ærøy 38m	4	19,5	40	0,02	372	23	29,6	0,7
1981								
st 2 Utnes 35m	12	17	57	0,20	-	-	-	7,2
st 6 Ærøy 35 m	41	81	180	0,47	-	-	-	-
st 5 Ærøy 100m	12	27	49	0,14	-	-	-	4,7
Bakgrunnsverdi	<35	<30	<150	<0,15	<300			<5

5. Referanser

- Boman, E. og P.B. Wikander 1983. Overvåking av sjøområdet utenfor Utnes, Hisøy. Delrapport 2. Dypvann og sedimenter i perioden juni - november 1982. Rapport fra Norsk institutt for vannforskning, O-81112, 29s.
- Jacobsen, T., E. Oug & J. Magnusson 1996. Vannkvalitet i kystområdene i Arendal kommune 1992-1994. NIVA rapport nr. 3378. 100 s.
- Molvær, J., J. Knutzen, J. Magnusson, B. Rygg, J. Skei & J. Sørensen 1997. Klassifisering av miljøkvalitet i fjorder og kystfarvann. Veiledning. SFT Veiledning 97:03. SFT. 36 s.
- Moy, F. & P.B. Wikander 1990. Overvåking av sjøområdet utenfor Utnes, Hisøy kommune – Aust-Agder. Bløtbunns- og hardbunnsundersøkelser i 1989. Fellesrapport. NIVA rapport nr. 2490. 64 s.
- Moy, F., J. Aure, E. Dahl, N. Green, T. Johnsen, E. Lømsland, J. Magnusson, L. Omli, E. Oug, A. Pedersen, B. Rygg & M. Walday 2002. Langtidsovervåking av miljøkvaliteten i kystområdene av Norge. 10-årsrapport 1990-1999. Statlig program for forurensningsovervåking, TA 1883/2002. NIVA-rapport 4543-2002. 136s.
- Wikander, P.B. 1986. Overvåking av sjøområdet utenfor Utnes, Hisøy. Delrapport 7. Bløtbunnsfauna 1981, 1983 og 1985. Sedimenter. NIVA rapport nr. 1939. 79 s.
- Wikander, P.B. 1988. Overvåking av sjøområdet utenfor Utnes, Hisøy. Delrapport 8. Bløtbunnsfauna ved eksisterende utslipp, fremtidig utslipp og fremtidig hovedresipient 1987. NIVA rapport nr. 2166. 50 s.

Vedlegg A. Hydrografi

Vedleggstabell 1. Hydrografistasjoner undersøkt og siktedyp målt 2001.

Stasjonsnavn	Stasjons kode	Bredde	Lengde	Siktedyp, m			
				august	september	oktober	november
U12, Ærøydypet	200	58° 24'	8° 46'	4	7	7	4
U10, Utslipet	199	58° 25'	8° 46'	3	7	10	4

Vedleggstabell 2. Hydrografidata målt på stasjon U10 ved utslippet i perioden august - november 2001 (Data fra HFF).

St.ko	Dato	Dyp m	Temperatur °C	Salt	O2 ml/l	% O2 metning	PO4 µM	NO2 µM	NO3 µM	NH4 µM	SiO4 µM	Klorofyll µg/l
199	25 aug 01	0	18.2220001	21.311	6.12	105.60	0.03	0.06	2.86	0.4	9.31	
199	25 aug 01	5	18.2810001	27.582								
199	25 aug 01	10	18.2110004	28.165	6.07	109.07	0.04	0.02	0.33	0.3	1.11	
199	25 aug 01	15	17.6110001	30.059	5.95	106.80	0.05	0.01	0.31	0.3	0.92	
199	25 aug 01	20	17.3540001	30.698	5.89	105.74	0.05	0.01	0.31	0.3	0.95	
199	25 aug 01	25	17.0020008	31.296	5.60	100.09	0.06	0.01	0.27	0.3	1.16	
199	25 aug 01	30	16.3430004	32.38	5.05	89.83	0.14	0.12	0.59	1.6	1.90	
199	25 aug 01	40	15.4250002	33.314	4.94	86.75	0.13	0.33	0.90	1.6	1.98	
199	08 sep 01	0	16.1620007	30.457	5.83	102.07	0.08	0.01	0.46	0.5	1.93	
199	08 sep 01	5	16.8799992	31.877								
199	08 sep 01	10	16.6889992	32.61	4.78	85.73	0.05	0.01	0.09	0.5	1.74	
199	08 sep 01	15	16.4890003	32.899	4.78	85.46	0.04	0.06	0.03	0.5	1.76	
199	08 sep 01	20	16.1299992	33.238	4.70	83.67	0.07	0.14	0.29	0.8	2.02	
199	08 sep 01	25	15.9329996	33.366	4.73	83.87	0.05	0.19	0.42	0.6	2.07	
199	08 sep 01	30	15.6549997	33.618	4.81	84.93	0.32	0.30	0.70	0.6	1.97	
199	08 sep 01	40	15.2060003	33.761	4.80	84.07	0.07	0.52	1.32	0.5	2.48	
199	06 okt 01	0	13.1759996	19.762	6.86	105.75	0.11	0.02	5.15	0.7	11.61	
199	06 okt 01	5	13.8299999	27.06								
199	06 okt 01	10	14.1479998	29.007	5.66	94.33	0.28	0.09	0.69	0.7	2.29	
199	06 okt 01	15	14.3719997	30.199	5.50	92.76	0.28	0.21	0.72	0.8	2.50	
199	06 okt 01	20	14.4309998	30.685	5.42	91.76	0.30	0.24	0.86	0.8	2.55	
199	06 okt 01	25	14.5310001	31.11	5.30	90.09	0.31	0.33	0.63	1.1	2.79	
199	06 okt 01	30	14.552	31.685	5.07	86.57	0.34	0.49	0.99	1.2	3.15	
199	06 okt 01	40	14.4379997	32.451	4.79	82.00	0.26	0.69	1.64	0.9	3.86	
199	07 nov 01	0	9.39599991	26.535			0.54	0.84	2.51	2.6	5.19	
199	07 nov 01	5	11.8809996	31.642								
199	07 nov 01	10	11.948	31.772	6.04	97.68	0.42	0.95	1.98	2.3	3.16	
199	07 nov 01	15	12.0360003	31.905	6.00	97.34	0.48	0.97	1.99	2.5	3.17	
199	07 nov 01	20	12.0780001	31.921	5.96	96.73	0.45	0.99	1.84	2.3	3.16	
199	07 nov 01	25	12.1040001	31.973	5.97	97.07	0.45	0.98	1.98	2.3	3.20	
199	07 nov 01	30	12.1820002	32.043	5.89	95.93	0.48	0.99	2.06	3	3.30	
199	07 nov 01	40	12.4530001	32.436	5.70	93.66	0.41	1.01	2.15	1.8	3.24	

Vedleggstabell 3. Hydrografidata målt på stasjon U12 ved Ærøydypet i perioden august - november 2001 (Data fra HFF).

St.ko	Dato	Dyp m	Temperatur °C	Salt	O2 ml/l	% O2 metning	PO4 µM	NO2 µM	NO3 µM	NH4 µM	SiO4 µM	Klorofyll µg/l
200	25 aug 01	0	18.2089996	20.379	6.13	105.16	0.04	0.09	1.60	1.2	7.05	10.7
200	25 aug 01	5	18.1429996	28.205	6.08	109.12	0.05	0.03	0.12	0.3	0.95	5.3
200	25 aug 01	10	17.6609993	29.735	5.98	107.37	0.04	0.02	0.11	0.3	0.88	4.5
200	25 aug 01	15	17.5349998	30.296	5.91	106.16	0.04	0.01	0.13	0.3	0.93	
200	25 aug 01	20	17.3649998	30.77	5.78	103.85	0.05	0.01	0.13	0.3	1.00	2.4
200	25 aug 01	30	16.4669991	32.28	5.13	91.29	0.12	0.09	0.33	1.4	1.78	0.9
200	25 aug 01	40	15.7819996	33.123	4.88	86.12	0.10	0.20	0.58	1.6	1.77	
200	25 aug 01	50	15.0019999	33.483	4.95	86.29	0.13	0.39	1.11	1.9	2.11	0.3
200	25 aug 01	75	10.9250002	33.91	4.68	75.11	0.41	0.11	6.83	0.4	5.18	
200	25 aug 01	100	6.26800013	34.341	4.77	69.04	0.86	0.02	10.65	0.2	10.02	
200	25 aug 01	125	5.93499994	34.381	4.86	69.83	0.89	0.01	11.08	0.2	10.47	
200	25 aug 01	140	5.88399982	34.393	4.83	69.31	0.92	0.01	11.42	0.4	10.91	
200	08 sep 01	0	16.4680004	30.302	5.83	102.53	0.05	0.01	0.44	0.4	2.32	5.1
200	08 sep 01	5	16.9020004	31.951	5.72	102.44	0.09	0.01	0.02	0.2	1.57	6.7
200	08 sep 01	10	16.7859993	32.552	4.87	87.48	0.03	0.01	0.07	0.2	1.48	3.5
200	08 sep 01	15	16.6040001	32.778	4.77	85.36	0.05	0.01	0.07	0.3	1.59	
200	08 sep 01	20	16.2420006	33.145	4.75	84.61	0.07	0.05	0.10	0.1	1.82	1.8
200	08 sep 01	30	15.5900002	33.672	4.84	85.36	0.05	0.27	0.68	0.5	2.04	0.2
200	08 sep 01	40	14.8920002	33.918	4.84	84.32	0.09	0.43	1.17	0.5	2.36	
200	08 sep 01	50	14.1090002	34.063	4.81	82.53	0.15	0.59	2.50	0.2	2.92	0.1
200	08 sep 01	75	10.5559998	34.259	4.66	74.27	0.44	0.18	6.48	0.2	5.83	
200	08 sep 01	100	6.64400005	34.234	4.60	67.12	0.84	0.02	11.22	0.5	10.90	
200	08 sep 01	125	6.15899992	34.364	4.67	67.39	0.92	0.01	11.80	0.2	11.87	
200	08 sep 01	140	6.01900005	34.378	4.62	66.55	0.99	0.02	12.19	0.2	12.73	
200	06 okt 01	0	13.4200001	24.198	6.21	98.92	0.11	0.02	0.38	0.5	1.22	2.2
200	06 okt 01	5	13.8649998	27.236	5.79	94.84	0.15	0.02	0.52	0.6	1.78	1.3
200	06 okt 01	10	14.3809996	29.156	5.56	93.10	0.19	0.09	0.53	0.9	2.37	0.9
200	06 okt 01	15	14.4139996	30.176	5.47	92.33	0.18	0.19	0.45	0.8	2.43	
200	06 okt 01	20	14.4440002	30.53	5.41	91.51	0.18	0.29	0.63	0.8	2.47	0.8
200	06 okt 01	30	14.5459995	31.697	5.11	87.19	0.21	0.68	0.76	1	2.81	0.4
200	06 okt 01	40	14.5489998	32.448	4.92	84.41	0.22	0.93	1.04	0.8	3.09	
200	06 okt 01	50	14.2639999	33.297	4.72	80.92	0.26	0.02	2.67	0.6	3.79	0.2
200	06 okt 01	75	9.73400021	34.48	4.44	69.59	0.55	0.01	6.89	0.1	6.53	
200	06 okt 01	100	8.1079998	34.487	4.29	64.88	0.77	0.01	9.46	0.1	9.81	
200	06 okt 01	125	7.43900013	34.434	4.20	62.59	0.90	0.01	10.54	0.1	11.51	
200	06 okt 01	140	7.16200018	34.419	4.11	60.79	0.98	0.01	11.17	0.1	12.56	
200	07 nov 01	0	11.7080002	31.166	6.88	110.33	0.02	1.11	4.34	3.2	10.28	0.6
200	07 nov 01	5	11.934	31.834	5.99	96.95	0.43	1.01	2.21	2.1	3.32	0.8
200	07 nov 01	10	11.9540005	31.871	5.99	96.95	0.43	1.01	2.05	2.2	3.21	0.9
200	07 nov 01	15	11.9949999	31.906	6.00	97.22	0.44	0.99	2.08	2.2	3.23	
200	07 nov 01	20	12.0380001	31.956	5.97	96.91	0.45	0.96	2.04	2.1	3.16	0.8
200	07 nov 01	30	12.1300001	32.046	5.91	96.21	0.43	0.98	2.07	2.2	3.14	0.6
200	07 nov 01	40	12.6379995	32.606	5.65	93.18	0.44	1.10	2.34	1.4	3.19	
200	07 nov 01	50	12.802	33.325	5.49	91.36	0.41	1.18	2.54	0.9	3.30	0.3
200	07 nov 01	75	12.8009996	34.232	5.24	87.69	0.39	0.76	3.35	0.1	3.72	
200	07 nov 01	100	8.60400009	34.476	3.71	56.77	0.85	0.03	10.99	0.2	11.78	
200	07 nov 01	125	8.28299999	34.496	3.68	55.82	0.91	0.01	11.22	0.2	12.78	
200	07 nov 01	140	8.21700001	34.5	3.70	56.03	0.95	0.01	11.37	0.3	13.47	

Vedlegg B. Bløtbunnsfauna

Vedleggstabell 4. Data for prøvetaking av bunnfauna og sedimenter ved Utnes 30. mai 2001.

Stasjon	Lokalitet	Dyp m	Koordinater	Prøver	Fylningsgrad	Fargekode sediment
U 5	Utnes- bassenget	30	58 24.952 N 8 45.224 E	4 fauna, 1 sediment/ miljøgifter	3:4, 3:4, 3:4, 3:4, 3:4	7020 90Y
U 10	Ærøy	38	58 24.542 N 8 45.693 E	4 fauna, 1 sediment/ miljøgifter	1:2, 1:2, 1:2, 1:2, (ikke notert)	7020 G90Y
U 12	Ærøydypet	159	58 23.790 N 8 45.720 E	4 fauna (sediment fra repl. I)	1:1, 1:1, 1:1, 1:1	8010 G90Y

Vedleggstabell 5. Fullstendige resultater for analysene av kornfordeling i sedimentene ved Utnes, Ærøy og Ærøydypet 30. mai 2001.

Stasjon U5 (prøve nr. 1338-1)

NIVA, sample no 1338-1

Grain size distribution

(End point data are cumulative weights/fractions, N/A: Not analyzed)

Size grade	Particle size	Phi (Ø)	Data	Freq.	Cum. freq.
Cobbles	512 mm	-9	0,00 g	0,00%	100,00%
	256 mm	-8	0,00 g	0,00%	100,00%
	128 mm	-7	0,00 g	0,00%	100,00%
	64 mm	-6	0,00 g	0,00%	100,00%
Pebbles	32 mm	-5	0,00 g	0,00%	100,00%
	16 mm	-4	0,00 g	0,00%	100,00%
	8 mm	-3	0,00 g	0,00%	100,00%
	4 mm	-2	0,00 g	0,00%	100,00%
	2 mm	-1	0,04 g	0,22%	100,00%
Very coarse sand	1 mm	0	0,01 g	0,06%	99,78%
Coarse sand	500 µm	1	0,01 g	0,06%	99,72%
Medium sand	250 µm	2	0,27 g	1,52%	99,66%
Fine sand	125 µm	3	1,35 g	7,58%	98,15%
Very fine sand	62,5 µm	4	4,24 g	23,79%	90,57%
Silt	31,3 µm	5	100,00 %	66,78%	66,78%
	15,6 µm	6	N/A	0,00%	0,00%
	7,8 µm	7	N/A	0,00%	0,00%
	3,9 µm	8	N/A	0,00%	0,00%
Clay	2,0 µm	9	N/A	0,00%	0,00%
	1,0 µm	10	N/A	0,00%	0,00%
	0,5 µm	11	N/A	0,00%	0,00%
	0,2 µm	12	N/A	0,00%	0,00%
	0,1 µm	13	N/A	0,00%	0,00%
	Total weight of fraction <63 µm:			11,90 g	

Values from cumulative curve (Interpolated)

Percentiles	Size (mm)	Phi (Ø)
95	0,0937	3,42
90	0,0615	4,02
84	0,0516	4,28
75	0,0397	4,65
50 (MD)	0,0263	5,25
25	0,0203	5,63
16	0,0184	5,76
10	0,0173	5,85
5	0,0165	5,93

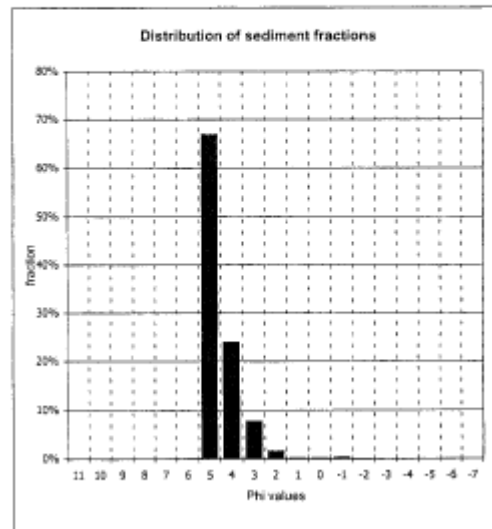
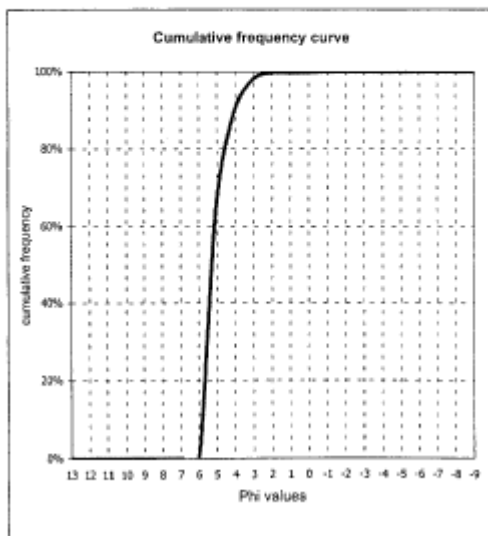
Sediment grain size composition (% Dry weight)

Clay		
Silt		
Pelite		66,78%
Very fine sand	23,79%	
Fine sand	7,58%	
Medium sand	1,52%	
Coarse sand	0,06%	
Very coarse sand	0,06%	
Total sand		33,00%
Pebbles	0,22%	
Cobbles	0,00%	
Gravel		0,22%

Classification (Udden & Wentworth, modified)

Statistical parameter	phi (Ø)	Sediment characteristics
Mean size (M _Z)	5,10	
Median size (MdØ)	5,25	Silt
Sorting (StØ)	0,75	Very well sorted
Skewness (SkØ)	-0,39	Very negatively skewed
Kurtosis (KØ)	1,06	Mesokurtic

GeoGruppen as

End point data are cumulative fractions.

Vedleggstabell 5. forts.

Stasjon U10 (prøvenr. 1338-2)

NIVA, sample no 1338-2

Grain size distribution

(End point data are cumulative weights/fractions, N/A: Not analyzed)

Size grade	Particle size	Phi (Ø)	Data	Freq.	Cum. freq.
Cobbles	512 mm	-9	0,00 g	0,00%	100,00%
	256 mm	-8	0,00 g	0,00%	100,00%
	128 mm	-7	0,00 g	0,00%	100,00%
	64 mm	-6	0,00 g	0,00%	100,00%
Pebbles	32 mm	-5	0,00 g	0,00%	100,00%
	16 mm	-4	0,00 g	0,00%	100,00%
	8 mm	-3	0,00 g	0,00%	100,00%
	4 mm	-2	0,00 g	0,00%	100,00%
	2 mm	-1	0,00 g	0,00%	100,00%
Very coarse sand	1 mm	0	0,19 g	0,32%	100,00%
Coarse sand	500 µm	1	4,14 g	7,03%	99,68%
Medium sand	250 µm	2	16,92 g	28,74%	92,64%
Fine sand	125 µm	3	22,59 g	38,37%	63,90%
Very fine sand	62,5 µm	4	8,54 g	14,51%	25,53%
Silt	31,3 µm	5	100,00 %	11,02%	11,02%
	15,6 µm	6	N/A	0,00%	0,00%
	7,8 µm	7	N/A	0,00%	0,00%
	3,9 µm	8	N/A	0,00%	0,00%
Clay	2,0 µm	9	N/A	0,00%	0,00%
	1,0 µm	10	N/A	0,00%	0,00%
	0,5 µm	11	N/A	0,00%	0,00%
	0,2 µm	12	N/A	0,00%	0,00%
	0,1 µm	13	N/A	0,00%	0,00%
	Total weight of fraction <63 µm:			6,49 g	

Values from cumulative curve (Interpolated)

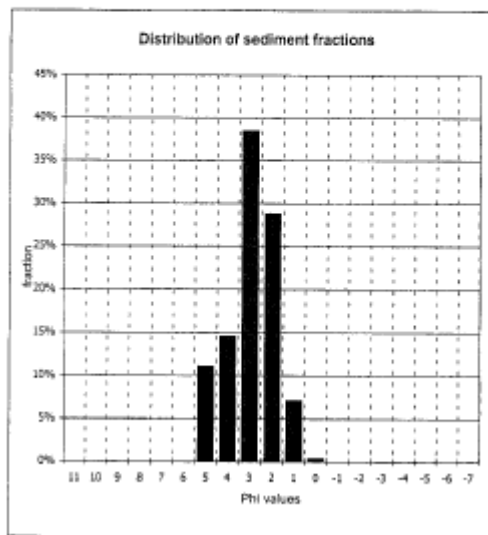
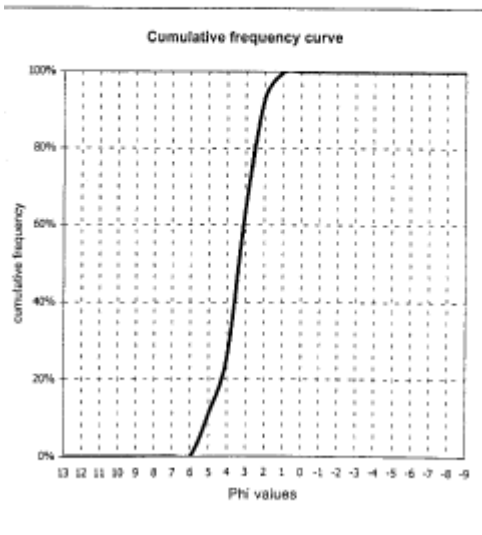
Percentiles	Size (mm)	Phi (Ø)
95	0,3153	1,67
90	0,2346	2,09
84	0,2030	2,30
75	0,1634	2,61
50 (MD)	0,0972	3,36
25	0,0609	4,04
16	0,0396	4,66
10	0,0293	5,09
5	0,0214	5,55

Sediment grain size composition (% Dry weight)

Clay		
Silt		
Pelite		11,02%
Very fine sand	14,51%	
Fine sand	38,37%	
Medium sand	28,74%	
Coarse sand	7,03%	
Very coarse sand	0,32%	
Total sand		88,98%
Pebbles	0,00%	
Cobbles	0,00%	
Gravel		0,00%

Classification (Udden & Wentworth, modified)

Statistical parameter	phi (Ø)	Sediment characteristics
Mean size (M2)	3,44	
Median size (MdØ)	3,36	Fine sand
Sorting (StØ)	1,18	Well sorted
Skewness (SkØ)	0,11	Positively skewed
Kurtosis (KØ)	1,12	Leptokurtic

End point data are cumulative fractions.

Vedleggstabell 5. forts.

Stasjon U12 (prøvenr. 1338-3)

NIVA, sample no 1338-3

Grain size distribution

(End point data are cumulative weights/fractions, N/A: Not analyzed)					
Size grade	Particle size	Phi (ϕ)	Data	Freq.	Cum. freq.
Cobbles	512 mm	-9	0,00 g	0,00%	100,00%
	256 mm	-8	0,00 g	0,00%	100,00%
	128 mm	-7	0,00 g	0,00%	100,00%
	64 mm	-6	0,00 g	0,00%	100,00%
Pebbles	32 mm	-5	0,00 g	0,00%	100,00%
	16 mm	-4	0,00 g	0,00%	100,00%
	8 mm	-3	0,00 g	0,00%	100,00%
	4 mm	-2	0,00 g	0,00%	100,00%
Very coarse sand	2 mm	-1	0,05 g	0,36%	100,00%
	1 mm	0	0,01 g	0,07%	99,64%
Coarse sand	500 μ m	1	0,01 g	0,07%	99,57%
Medium sand	250 μ m	2	0,11 g	0,79%	98,78%
Fine sand	125 μ m	3	0,10 g	0,72%	98,06%
Very fine sand	62,5 μ m	4	0,11 g	0,79%	97,27%
Silt	31,3 μ m	5	100,00 %	97,18%	97,18%
	15,6 μ m	6	N/A	0,00%	0,00%
	7,8 μ m	7	N/A	0,00%	0,00%
	3,9 μ m	8	N/A	0,00%	0,00%
Clay	2,0 μ m	9	N/A	0,00%	0,00%
	1,0 μ m	10	N/A	0,00%	0,00%
	0,5 μ m	11	N/A	0,00%	0,00%
	0,2 μ m	12	N/A	0,00%	0,00%
	0,1 μ m	13	N/A	0,00%	0,00%
Total weight of fraction <63 μ m:			13,46 g		

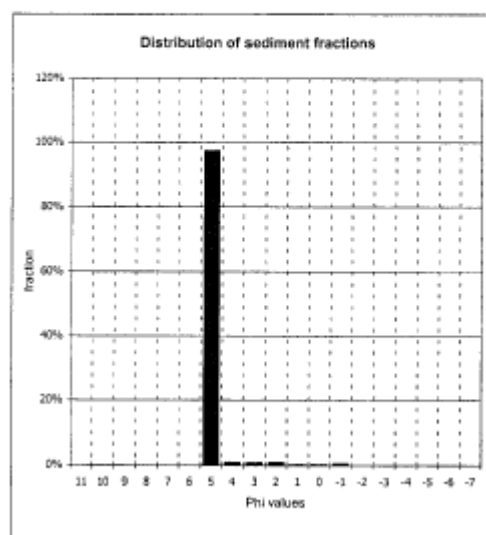
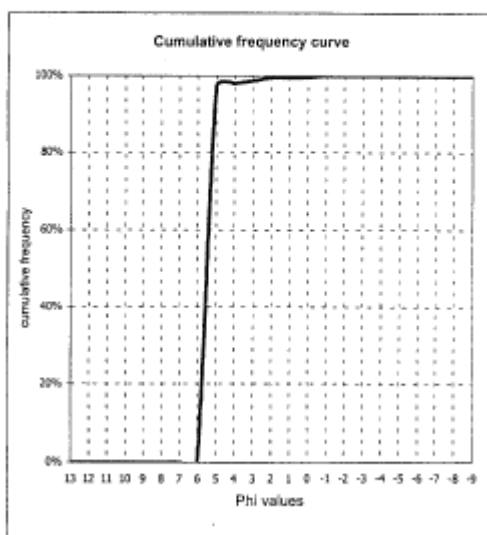
Values from cumulative curve (Interpolated)		
Percentiles	Size (mm)	Phi (ϕ)
95	0,0308	5,02
90	0,0297	5,07
84	0,0284	5,14
75	0,0267	5,23
50 (Md)	0,0223	5,49
25	0,0187	5,74
16	0,0175	5,84
10	0,0168	5,90
5	0,0162	5,95

Sediment grain size composition (% Dry weight)		
Clay		
Silt		
Pelite		97,18%
Very fine sand	0,79%	
Fine sand	0,72%	
Medium sand	0,79%	
Coarse sand	0,07%	
Very coarse sand	0,07%	
Total sand		2,45%
Pebbles	0,36%	
Cobbles	0,00%	
Gravel		0,36%

Classification (Udden & Wentworth, modified)

Statistical parameter	phi (ϕ)	Sediment characteristics
Mean size (M ₂)	5,49	
Median size (Md ϕ)	5,49	Silt
Sorting (St ϕ)	0,32	Extremely well sorted
Skewness (Sk ϕ)	0,00	Nearly symmetrical
Kurtosis (K ϕ)	0,74	Platykurtic

GeoGruppen as

End point data are cumulative fractions.

Vedleggstabell 6. Fullstendige resultater for prøver av bunnfauna ved Utnes (U5), Ærøy (U10) og Ærøydypet (U12) 30. mai 2001.

Utnes, stasjon U 5, 30 mai 2001					
0.1 m ² van Veen grabb		repl 1	repl 2	repl 3	repl 4
ANTHOZOA	Cerianthus lloydi			1	
	Edwardsia cf.danica	6	4	3	3
	Edwardsia longicornis	4		7	4
NEMERTINEA	Nemertinea indet	110	77	129	96
POLYCHAETA	Harmothoe antilopes			1	
	Pholoe baltica	63	62	82	96
	Eteone cf.longa			1	1
	Ophiodromus flexuosus	2		1	4
	Sphaerodorum flavum	1	2	2	1
	Glycera alba	2	4	6	6
	Glycinde nordmanni		2	3	1
	Goniada maculata	2	1		2
	Paradoneis lyra	2	3	4	4
	Prionospio banyulensis		1		
	Prionospio cirrifera	1			
	Prionospio fallax	296	261	313	305
	Prionospio multibranchiata		1	2	
	Magelona minuta			1	2
	Chaetozone setosa	20	28	13	27
	Tharyx killariensis		5	2	1
	Diplocirrus glaucus	11	12	11	3
	Polyphysia crassa	1		1	
	Scalibregma inflatum	91	42	63	92
	Heteromastus filiformis	1			
	Mediomastus fragilis	127	156	168	196
	Myriochele oculata	7			1
	Pectinaria auricoma	2		1	
Ampharete finmarchica		2	3		
Ampharete lindstroemi	4			3	
Jasmineira caudata	1		1	2	
PROSOBRANCHIA	Onoba vitrea	4		2	25
OPISTOBRANCHIA	Philine scabra		2	2	
	Cylichna alba		1		
BIVALVIA	Nucula sulcata	36	29	22	116
	Lucinoma borealis	1			
	Thyasira flexuosa	12	6	4	
	Mysella bidentata	750	1000	721	2457
	Abra nitida	5	2	5	23
	Corbula gibba	6	5	2	8
CUMACEA	Eudorella truncatula	2	4	3	
	Diastylis lucifera	1		8	7
	Diastylis rostrata	17	6	3	8
AMPHIPODA	Ampelisca tenuicornis	3	2		3
	Westwoodilla caecula	1		1	2
PRIAPULIDA	Priapulus caudatus	1			
ASTEROIDEA	Astropecten irregularis			1	
OPHIUROIDEA	Ophiuroidea indet	5	2	5	3
	Amphipholis squamata	1			
	Amphiura chiajei	1	1	1	1
	Amphiura filiformis	318	283	251	279
	Ophiura sp	1			
HOLOTHUROIDEA	Labidoplax buski	17	13	8	10

Utnes, stasjon U 10, 30 mai 2001					
0.1 m ² van Veen grabb		repl 1	repl 2	repl 3	repl 4
ANTHOZOA	Cerianthus lloydi			1	
	Edwardsia longicornis	2	4	1	6
	Edwardsia tuberculata			1	
PLATYHELMINTHES	Turbellaria indet	1			4
NEMERTINEA	Nemertinea indet	19	12	27	30
POLYCHAETA	Harmothoe sp		1		
	Pholoe baltica	14	12	6	15
	Eteone cf. longa		1		
	Eteone foliosa				1
	Eumida bahusiensis	1	1	1	
	Phyllodoce citrina				1
	Phyllodoce groenlandica		1		
	Pseudomystides sp	1			1
	Ophiodromus flexuosus	1	2	1	
	Exogone hebes	1			
	Exogone naidina			1	1
	Exogone verugera	3		4	4
	Typosyllis sp	1	1	1	2
	Nephtys hombergii	3	3	6	1
	Sphaerodorum flavum	2			1
	Glycera alba	1	1	2	2
	Glycinde nordmanni	1		2	1
	Goniada maculata	2	4	2	2
	Parougia eliasoni			2	
	Scoloplos armiger		2		1
	Apistobranchnus tenuis			1	
	Apistobranchnus tullbergi				1
	Levinsenia gracilis	2	1	1	
	Paradoneis lyra	2	2	5	4
	Laonice bahusiensis	1	1	1	1
	Polydora caulleryi	1			1
	Polydora cf. coeca	1		1	
	Prionospio banyulensis	11	2	7	4
	Prionospio cirrifera	1		3	
	Prionospio fallax	6	3	8	7
	Prionospio multibranchiata	3			
	Pseudopolydora paucibranchiata				2
	Spiophanes kroeyeri		1		
	Magelona alleni	6	4	3	10
	Magelona minuta	2	1	5	2
	Chaetozone setosa	8	2	6	7
	Macrochaeta clavicornis	2			
	Tharyx killariensis	1		2	1
	Diplocirrus glaucus	2	3		
	Scalibregma inflatum	12	3	5	20
	Capitella sp	1		1	3
	Mediomastus fragilis				2
	Notomastus latericeus	2	3	6	8
	Rhodine gracilior	2	1	1	2
	Myriochele danielsseni	10	10	17	7
	Myriochele oculata	16	25	6	17
	Owenia fusiformis	2	5	8	4
	Pectinaria sp				1
	Ampharete lindstroemi	4	3	9	8
	Amphicteis gunneri	1			
	Anobothrus gracilis		2		2
	Sabellides octocirrata	1	3	6	2

Utnes, stasjon U 10, 30 mai 2001, fortsettelse					
0.1 m ² van Veen grabb		repl 1	repl 2	repl 3	repl 4
POLYCHAETA	Sosane sulcata	20	42	47	36
	Hauchiella tribullata	1			
	Lysilla loveni			1	
	Paramphitrite tetrabranchiata		1		5
	Phisidia aurea		1		
	Pista cristata	2	1	2	6
	Polycirrus sp	2	1	5	
	Scionella lornensis	2	3		2
	Streblosoma intestinalis	12	15	13	14
	Terebellides stroemi			2	
	Trichobranchus roseus	7	6	14	5
	Chone sp				1
	Euchone rubrocincta			1	
	Jasmineira caudata	7	1	1	8
PROSOBRANCHIA	Gastropoda indet				3
	Lunatia alderi	2			1
OPISTOBRANCHIA	Tectibranchia indet	1		2	1
	Philine scabra	2	1	2	2
CAUDOFOVEATA	Caudofoveata indet	2		2	
BIVALVIA	Nucula sulcata	2			
	Nuculoma tenuis			1	1
	Lucinoma borealis		5	2	3
	Myrtea spinifera	3		2	
	Thyasira flexuosa	6	2	12	19
	Mysella bidentata	8	9	1	17
	Cardiidae indet	1			
	Dosinia exoleta	1	1	1	
	Venus ovata				1
	Corbula gibba	7	3	11	6
	Hiatella arctica				1
	Thracia convexa		1		
	Cuspidaria obesa	1	1	2	1
SCAPHOPODA	Dentalium entale	1		1	1
CUMACEA	Diastylis rostrata				1
TANAIDACEA	Tanaidacea indet			2	2
AMPHIPODA	Acidostoma obesum	1			2
	Ampelisca tenuicornis	1	3		
	Westwoodilla caecula	1	6	3	
	Gammarellus angulosus			1	
	Ischyrocerus megacheir			1	1
	Podoceropsis excavata				1
DECAPODA	Paguridae indet			1	
SIPUNCULIDA	Golfingia sp	1	4	1	1
	Phascolion strombi	1		1	
PHORONIDA	Phoronis muelleri	1	2	5	2
OPHIUROIDEA	Ophiuroidea indet	4	4	11	12
	Amphipholis squamata	1			5
	Amphiura filiformis	82	51	81	74
HOLOTHUROIDEA	Labidoplax buski	9	2	20	14
HEMICHORDATA	Hemichordata indet	1	1		

Utnes, stasjon U 12, 30 mai 2001					
0.1 m ² van Veen grabb		repl 1	repl 2	repl 3	repl 4
NEMERTINEA	Nemertinea indet	10	11	11	4
POLYCHAETA	Paramphinome jeffreysii	56	10	4	92
	Neoleanira tetragona		1	1	1
	Pholoe baltica			1	1
	Gyptis rosea	1			
	Ophiodromus flexuosus	1		1	
	Exogone verugera	1		1	
	Ceratocephale loveni		1	1	3
	Nephtys hombergii	1			
	Nephtys paradoxa	1			
	Glycera rouxii		1		
	Abyssoninoe hibernica	1			
	Ophryotrocha longidentata	1			
	Phylo norvegica	3			1
	Levinsenia gracilis	1		2	2
	Prionospio cirrifera			1	
	Prionospio fallax	4	1	2	3
	Spiophanes kroeyeri	1			1
	Aphelochaeta cf. mcintoshii	4	1	1	2
	Chaetozone setosa	2		4	1
	Tharyx killariensis	2			
	Diplocirrus glaucus	1	1		1
	Heteromastus filiformis	9	4	1	12
	Rhodine loveni		1	1	
	Myriochele oculata	6	1	1	1
	Anobothrus gracilis	1	2		
	Melinna cristata	8	6	8	5
	Sosane sulcata	1			
Terebellides stroemi	1	2			
Chone sp		1			
CAUDOFOVEATA	Caudofoveata indet	1			
BIVALVIA	Nucula sulcata	1	2		
	Nucula turgida	1			1
	Nuculoma tenuis	26	25	8	13
	Thyasira equalis	33	20	10	10
	Thyasira sarsi			1	
	Montacuta tenella	2		4	1
	Abra nitida	4	4	1	5
OSTRACODA	Philomedes liljeborgi	1			
CUMACEA	Eudorella emarginata				1
	Eudorella truncatula			1	
	Leucon nasica	1	2	3	1
AMPHIPODA	Eriopisa elongata	3	1		
	Periculodes longimanus				1
OPHIUROIDEA	Amphiura chiajei	1			5
ECHINOIDEA	Brissopsis lyrifera	4	4	2	3
PISCES	Pisces indet				1

Vedlegg C. Miljøgifter

Vedleggstabell 7. Analyseresultater fra NIVA-lab: Metaller i sediment, innsamlet 30/5-2001.

2001 Stasjon	Tørr vekt %	Metaller			
		Cu µg/g	Pb µg/g	Zn mg/g	Hg µg/g
U5 Utnes 30m	41.1	21.7	25.8	69.7	0.18
U10 Ærøy 38m	71.4	4.57	7.59	20.9	0.02

Vedleggstabell 8. Analyseresultater fra NIVA-lab: PCB i sediment. Innsamlet 30/5-2001.

2001 Analysevariabel	Kode	Enhet	Metode	Dato	30.05.2001	30.05.2001
				Stasjon st.nr Tekst	U5 30m U5 tidligere utslippspkt	U10 38m U10 dagens utslippspkt
Tørrstoff	TTS	%	B3		41.1	71.1
Kornfordeling	Korn<63µm	% t.v.	intern		59	13
klorobifenyl nr. 28	CB28-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
klorobifenyl nr. 52	CB52-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
klorobifenyl nr. 101	CB101-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
klorobifenyl nr. 118	CB118-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.29	<0.20
klorobifenyl nr. 105	CB105-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.20	<0.20
klorobifenyl nr. 153	CB153-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.50	<0.20
klorobifenyl nr. 138	CB138-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.49	<0.20
klorobifenyl nr. 156	CB156-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
klorobifenyl nr. 180	CB180-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.21	<0.20
klorobifenyl nr. 209	CB209-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
Sum av klorobifenyl	SUMPCB	µg/kg t.v.	Beregnet		1.69	0
Sum av CB: 28+52+101+118+138+153+180	SUMPCB7	µg/kg t.v.	Beregnet		1.49	0
pentaklorbenzen	QCB-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.10	<0.10
alfa hexachlorocyclohexane	HCHA-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
heksaklorbenzen	HCB-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.13	<0.10
Lindane	HCHG-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
oktaklorstyren	OCS-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		<0.20	<0.20
p,p'-DDE (av DDT)	DDEPP-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.26	<0.20
p,p'-DDD (av DDT)	TDEPP-Sm	µg/kg t.v.	H3-3		0.33	<0.20

Vedleggstabell 9. Analyseresultater fra NIVA-lab: PAH i sediment, innsamlet 30/5-2001.

Analysevariabel	Kode	Enhet	Metode	Dato	
				30.05.2001	30.05.2001
				Stasjon	Stasjon
				st.nr	st.nr
				Tekst	Tekst
				tidligere	dagens
				utslippspkt	utslippspkt
2001					
Tørrstoff	TTS	%	B3	41.1	71.4
Kornfordeling	Korn<63µm	% t.v.	intern	59	13
naftalen	NAP-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	45	70
2-metylnaftalen	NAP2M-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	23	20
1-metylnaftalen	NAP1M-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	21	25
bifenyl	BIPN-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	24	26
2,6-dimetylnaftalen	NAPDI-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	12	15
acenaftalen	ACNLE-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	10	<1
acenaften	ACNE-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	8	<1
2,3,5-trimetylnaftalen	NAPTM-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	8	17
fluoren	FLE-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	14	5
fenantren	PA-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	80	25
antracen	ANT-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	20	2
1-metylfenantren	PAM1-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	14	7
fluoranten	FLU-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	184	119
pyren	PYR-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	170	99
benzo[a]antracen	BAA-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	90	<i>m</i>
chrysen+trifenylene	CHRTR-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	109	24
benzo[b,j,k]fluoranten	BBJKF-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	258	93
benzo[e]pyren	BEP-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	118	41
benzo[a]pyren	BAP-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	98	33
perylene	PER-Sm	µg/kg t.v.	H2-3	35	8
indeno[1,2,3-cd]pyren	ICDP-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	140	31
dibenz[a,c/a,h]antracen	DBA3A-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	33	2
benzo[ghi]perylene	BGHIP-Sm*	µg/kg t.v.	H2-3	135	37
total PAH, beregnet	Sum PAH	µg/kg t.v.	Beregnet	1649	699
sum kreftfremkallende PAH	Sum KPAH	µg/kg t.v.	Beregnet	619	159
sum naftalen, fenantren og dibenzotiofens	Sum NPD	µg/kg t.v.	Beregnet	203	179
sum "16" PAH jfr Norsk standard	Sum PAH16	µg/kg t.v.	Beregnet*	1394	572

m: mangler da integrering av toppareal var ikke mulig